

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DEV SPOR ETKİNLİKLERİ VE SPOR MİRASI

HAKAN KARAKUŞ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. Semih YILMAZ

2018 - İSTANBUL

TEZ ONAYI

Kurum : Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Programın seviyesi : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Tez Sahibi : Hakan Karakuş
Tez Başlığı :Dev Spor Etkinlikleri ve Spor Mirası
Sınav Yeri : Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Sınav Tarihi : 06.02.2018

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

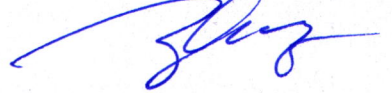
Danışman (Unvan, Adı, Soyadı)

Yrd. Doç. Dr. Semih YILMAZ

Kurumu

Marmara Üniversitesi

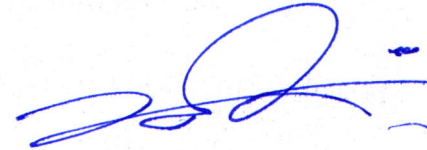
İmza

Sınav Jüri Üyeleri (Unvan, Adı, Soyadı)

Doç. Dr. Volkan EKİN

Bilgi Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet M. YORULMAZLAR

Marmara Üniversitesi

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 01/03/2018 tarih ve 18. sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Göksel ŞENER
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarında etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynak listeme eklediğimi, yine bu tezin çalışması ve yazımı sırasında patent telif haklarını ihlal edici davranışımın olmadığını beyan ederim.

Şubat 2018

Hakan KARAKUŞ

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın hayata geçmesinde birçok kişinin emeği olmuştur. Tez çalışmamın büyük bölümünü tamamladığım Köln Spor Akademisinin değerli hocalarına, bu tezin hayata geçmesinde büyük emeği olan saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Semih Yılmaz'a, değerli katkılarından dolayı dostum Ozan Karakuş'a, bu günlere gelmemde emeği olan, her zaman yanımda duran anne, babama ve kardeşlerime çok teşekkür ediyorum.

Şubat 2018

Hakan KARAKUŞ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
BEYAN.....	i
TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLO LİSTESİ	v
KISALTMALAR	vi
1. ÖZET	1
2. SUMMARY	2
3. GİRİŞ VE AMAÇ.....	3
4. GENEL BİLGİLER	7
4.1. Dev Spor Etkinlikleri	7
4.1.1. Olimpiyat ve paralimpik Oyunları	8
4.1.2. Dünya Şampiyonaları	9
4.1.3. Avrupa Şampiyonaları	10
4.1.4. Diğer Dev Spor Etkinlikleri	10
4.2. Spor Mirası.....	12
4.2.1. Spor Mirası Kavramının Ortaya Çıkışı.....	12
4.2.2. Etki ve Miras Kavramlarının Birbirlerinden Farkı.....	13
4.2.3. Miras Tipleri.....	13
4.2.3.1 Spor Mirası.....	14
4.2.3.1.1 Somut Spor Mirası.....	14
4.2.3.1.2 Soyut Spor Mirası.....	14
4.2.3.2. Sosyal ve Kültürel Miras.....	15
4.2.3.3. Çevresel Miras.....	16
4.2.3.4. Kentsel Miras.....	16
4.2.3.5. Ekonomik Miras.....	17
4.3. Adaylık Mirası	18
4.4. Mirası Planlamak	18
4.5. Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları Örneği	19
4.5.1. Londra'nın 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarını Düzenleme Hakkı Kazanması.....	19
4.5.2. Verilen Sözler: Londra'nın Spor Mirasını Stratejik Şekilde Planlaması.....	21

4.5.3. Planların Uygulanması: Londra Spor Mirası Stratejisinin Rasyonel Hale Getirilmesi	26
4.5.4. Ortak Nokta: Londra'nın Spora Katılım Konusundaki Miras Stratejisi	27
4.5.5. Londra 2012 Miras Stratejisi Neleri Gerçekleştirdi?	29
4.6.5.1. Spor: Bir Nesle İlham Ver.	30
4.6.5.2. Büyüme: Ekonomik İyileşmeyi Destekleme.	32
4.6.5.3. İnsanlar: Anı Yaşayıp Tarihe Tanıklık Etmek.	33
4.6.5.4. Şehir: Londra'nın En Yeni Bölgesi.	34
4.5.6. Londra 2012 Miras Stratejisiyle İlgili Genel Kanı	35
4.5.7. Londra 2012 Spor Mirasında Etkin Olan Kurum ve Kuruluşlar.	36
5. GEREÇ VE YÖNTEM	38
5.1. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yararları	38
5.2. Araştırmanın Metodolojisi	38
5.2.1. Araştırmanın değişkenleri, varsayımları ve modeli	39
5.2.2. Veri ve bilgi toplama aracı ve analizi	39
5.3. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği	40
6. BULGULAR	41
7. TARTIşMA VE SONUÇ	43
8. ÖNERİLER.....	45
9. EKLER.....	47
10. KAYNAKLAR	51
11. ÖZGEÇMİş.....	57

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No
4.6.2. Verilen Sözler: Londra'nın Spor Mirasını Stratejik Şekilde Planlaması	21
Tablo1. Miras Aksiyon Planı.....	23
4.6.2. Spor: Bir Nesle İlham Ver	30
Tablo2. 2012'nin Ötesinde.....	31

KISALTMALAR

AAA	Asya Atletizm Birliği
EAA	Avrupa Atletizm Birliği
CAA	Afrika Atletizm Birliği
CONSUDATLE	Güney Amerika Atletizm Konfederasyonu
EOC	Avrupa Olimpiyat Komitesi
FISU	Uluslararası Üniversite Sporları Federasyonu
HDK	İstanbul Olimpiyat Adaylığı Hazırlık ve Düzenleme Kurulu
IOC	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
LOCOG	Londra Olimpiyat Oyunları Düzenleme Komitesi
NACACAA	Kuzey ve Orta Amerika ve Karayipler Atletizm Birliği
OAA	Okyanusya Atletizm Birliği
OCA	Asya Olimpiyat Komitesi
PASO	Pan Amerika Spor Organizasyonu
TMOK	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
UOK	Uluslararası Olimpiyat Komitesi

Dev Spor Etkinlikleri ve Spor Mirası

ÖğrencininAdı: Hakan Karakuş

Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Semih Yılmaz

Anabilim Dalı: Beden Eğitimi ve Spor

1. ÖZET

Dev spor organizasyonlarını düzenlemek veya düzenlemeye aday olmak her geçen yıl daha ciddi bir ekonomik altyapı gerektirmektedir. Son düdük çalındıktan ya da son yarış tamamlandıktan sonra dev spor organizasyonlarından geriye toplumsal fayda sağlayacak ne kalıyor?

Bu tezin içeriğinde dev spor organizasyonları ve spor mirası kavramları derinlemesine incelenmiştir. Bu incelemenin amacı dev spor organizasyonlarına aday olan ya da ev sahibi hakkı kazanan kentlerde maksimum toplumsal faydanın oluşturulmasına zemin hazırlamaktır. Bu amaç doğrultusunda başta Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları olmak üzere birçok dev spor organizasyonu örneklem olarak alınıp ortaya konulan soyut ve somut miraslar kaynaklar yardımıyla açıklanmıştır.

Dev spor organizasyonlarına aday olmanın veya düzenlemenin ülkelerin ekonomilerine getirdiği ağır yüke rağmen yeterli katma değeri maddi ve manevi olarak aday şehirlerde oluşturamaması bilimsel olarak bu konuda araştırma yapılmasını önemli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dev Spor Etkinlikleri, Miras, Spor, Spor ve Miras, Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları

Mega Sporting Events and Legacy

Student's name: Hakan Karakuş

Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Semih Yılmaz

Department: Beden Eğitimi ve Spor

2. SUMMARY

It really takes huge amount of investments to hosting or bidding to organise mega sporting events, and it keeps going up every year. So what remains from this huge investments after the last race take place or the last match finished?

In this study, the subjects of “Mega Sporting Events” and “Legacy” will be defined and explained with wide scale of sources. The aim is to set a platform to generate social benefits at maximum levels from the host or bidding cities of the mega or major sporting events. In the light of this aim, London 2012 Olympic and Paralympic Games will be a good example to see what has been done through the process of hosting a mega sporting events in the perspective of tangible and intangible legacies.

It is obvious that in despite of huge amount of costs of hosting or bidding mega sporting events, the cities can't get enough benefits from the organizations. This obstacles give a good reason to this study to show the cities how to utilize the mega sporting events at most.

Keywords : Mega Sporting Events, Legacy , Sport, Legacy and Sport, Olympic and Paralympic Games

3. GİRİŞ VE AMAÇ

Dev spor organizasyonlarını düzenlemek veya düzenlemeye aday olmak her geçen yıl daha ciddi bir ekonomik altyapı gerektirmektedir. Son düdük çalındıktan ya da son yarış tamamlandıktan sonra dev spor organizasyonlarından geriye toplumsal fayda sağlayacak ne kalıyor?

Bu araştırma; dev spor organizasyonları sürdürülebilir kılmayı amaçlayan spor mirası kavramı çerçevesinde dev spor etkinliklerine aday olmayı planlayan veya ev sahipliği hakkı kazanan kentlerde en üst düzeyde toplumsal fayda oluşturulmasını amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda başta Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları olmak üzere birçok dev spor organizasyonu örneklem olarak alınıp ortaya konulan soyut ve somut miraslar kaynaklar yardımıyla açıklanmıştır.

Hayatında sporun önemli bir yer tuttuğu tüm bireyler, bir spor mirası olarak kabul edilebilir. Etkilenilen, öykünülen sporlardan, sporculardan, takımlardan ve sportif etkinliklerden alınan ilham, kişinin spora duyduğu tutkuyu beslemektedir. Beslenen ve belli bir doyuma ulaşan bu tutku sadece kişinin kendi içinde yaşadığı bir duygu olarak kalmayıp tüm çevresine yaymak istediği iyi huylu bir virüs haline gelmektedir. Bir miras unsuru olarak birey, mirası yayma misyonunu istemsizce üstlenmektedir.

Oxford sözlüğünde “miras” kelimesinin anlamı “kişiye atalarından birinin ölümü nedeniyle kalan para gibi şeyler”(Hornby, 2010) olarak geçmektedir. Spor yönetimi literatürüne bakıldığında spor mirasıyla ilgili birçok tanımlama bulmak mümkün olsa bile tam olarak tatmin edici bir “miras” tanımı bulunmamaktadır(Preuss, 2006).

Dev spor etkinliklerinde miras kavramı spor yönetimi içerisinde doksanlı yıllarda ortaya çıkmış bir kavramdır. Bu yıllarda Olimpiyat Oyunlarını düzenlemenin maliyeti ve faydalarıyla ilgili sadece finansal ve ekonomik yönden bir bakış açısıyla değil, aynı zamanda sosyal ve çevresel açılardan da bir fayda sağlanabilir mi yönünde soru işaretleri oluşmuştur. İşte bu sorular sorulmaya başlandığı o dönemlerde dev spor etkinlikleri yöneticileri ve sahipleri tarafından ilk olarak

“miras” kelimesinin sözlü ve yazılı bir şekilde kullanımı görülmektedir(Chappelet 2012).

Spor mirası kavramı Uluslararası Olimpiyat Komitesi(IOC) çalışma grubu tarafından Kasım 2002’de resmen aday şehirlere tavsiye niteliğinde IOC tüzüğüne “Olimpiyatlara aday olan ya da ev sahipliği yapan kentlerde oluşacak spor mirasının desteklenmesi” şeklinde altı çizilerek eklenmiştir(Weed, 2013).

Spor mirasının kullanıldığı metinlerde görmek çok mümkün olmasa da pozitif mirasla beraber negatif miras da vardır. Çoğu zaman organizasyon komiteleri tarafından bu gerçek atlansa ve her şey pozitif mirastan ibaretmiş gibi anılsa da bu çalışmanın içerisinde negatif miras örneklerinden de bahsedilecektir.(Cashman, 2006).

Spor mirasını tek boyutta incelemek mümkün değildir, farklı alt başlıklara sahiptir. “Bu açıdan spor mirası üç ana boyutlu bir konsept içerisinde incelenebilir. Bunları planlanmış-planlanmamış, olumlu-olumsuz ve somut-soyut olarak kategorilendirmek mümkün iken, çalışmalar daha çok planlanmış, olumlu ve somut miras üzerine odaklanmış vaziyettedir(Preuss 2007).”

Dev spor etkinliklerini düzenleyen veya düzenlemeye aday şehirlerde iki tür miras çeşidinin ortaya çıktığı görülmüştür; sert ve yumuşak miras ya da bir başka deyişle soyut ve somut miras(Holt ve Dino, 2015).

Somit miras, daha çok dev spor etkinliklerinin arkasında bıraktığı altyapı, tesisler olarak tanımlanırken, soyut miras biraz daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Düzenlenen etkinliklerin kentte ve kent insanında bıraktığı beklentiler, tecrübeler ve yeni nesil üzerinde etki gösterecek ilham ve tutku genel olarak soyut mirası tanımlamaktadır.

Bir şehir Olimpiyatları düzenlemeye hak kazandığı zaman mutlaka arkasında aynı oyunları düzenlemek isteyip başarısızlığa uğramış birkaç rakip bırakmaktadır. Bu başarısız şehirleri temsil eden adaylık komitelerinin kent için geniş ve yüksek kalitede planlamalar geliştirdikleri bir gerçektir. Bu planlamaların uzun vadede etkileri çoğu zaman bilinmemekle birlikte, başarısız adaylıkların çoğunun Olimpiyat planları uluslararası ölçekte bir kent planlaması sunmaktadır. Ancak ev sahibi şehir olma yolunda sağlam bir planlama desteği var iken, başarısız sonuçlanacak bir adaylığın uzun vadede yaratacağı sonuçları planlama konusunda çok az şey

bilinmektedir. Bu nedenle başarısız adaylıkların kentsel gelişime etkisi olabileceği konusunda bir anlayış değişikliğine ihtiyaç olmakla birlikte adaylıkların başarısız sonuçlanması durumunda bile şehre pozitif bir miras bırakılması yönünde stratejiler geliştirmek gerekmektedir(International Olympic Committee, 2013).

Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları düzenlendiği şehirlerde toplumu iyi yönde bir değişime uğratma, markalaştırma, konumlandırma gibi konularda belli bir güce sahiptir. “Dünyanın en geniş spor etkinliklerinden bir tanesi olan oyunlar, ev sahibi kentlerde sadece iyi anılar yaratmanın ötesinde değişim için muazzam bir katalizör görevi üstlenebilmektedir. Ancak oyunların yaratmış olduğu fırsatlardan tam olarak yararlanabilmek için ev sahibi olma potansiyeli taşıyan şehirlerin oyunların hatta adaylığın kent ve ülke toplumuna neler kazandırabileceğine dair öğeleri içeren güçlü ve net bir vizyona sahip olması gerekmektedir(International Olympic Committee 2013).”

Spor için bir mirasın oluşabilmesinin en önemli belirleyicisinin özellikle spora kitlesel katılımın artırılması olduğu dev spor etkinlikleri organizatörleri ve destekleyicileri tarafından ön plana çıkartılmaktadır(Girginov ve Hills 2008, Veal ve ark. 2012).

Bazı limitli sayıda kaynak, tek bir spor dalında büyük bir etkinlik düzenlemenin de kitlesel katılımı artırabileceğini savunmaktadır(Flawley ve Cush 2011). Ancak yine de ezici bir üstünlükle dev spor etkinlikleri ile kitlesel katılımın artacağı nedensellik ilişkisi görüşü ağır basmaktadır(McCartney 2010, Weed ve ark. 2009).

Bu araştırmanın içerisinde sıkça değinileceği üzere Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik oyunları spor mirası konusunda farklı uygulamalara gitmiş ve bunlardan belli sonuçlar elde etmiştir. “Londra 2012’nin ardından 2014 Ekim-Kasım ayları arasında İngiltere’de 16 yaş üzerindeki 15.57 milyon insan haftada en az bir kez spor yaptığı belirlenmiştir. Bu rakamda Oyunlara aday olunan yıl olan 2005 yılına oranla 1.63 milyonluk bir artışın olduğu saptanmıştır(Sport England 2014).”

Ayrıca Londra Olimpiyatları’nın mirası olarak şu öğeler sayılabilir(H.M. Government, 2014):

- Elit spora yatırımda %13 artış
- Uluslararası İlham programına 20 farklı ülkeden 15 milyon kişinin katılması

- Doğu Londra'nın yenilenmesi
- Olimpiyatlar için bölgede yapılan 8 tesisten 8'inin de bir yıl içerisinde geleceğinin belirlenmesi.
- 6,5 milyar dolarlık ulaşım altyapısına aktarım sağlanması
- 70 bin işsiz Londralı için iş olanaklarının oluşturulması
- 2020'ye kadar yaklaşık 29-41 milyar sterlin büyüklüğünde bir ekonomi yaratması
- Join In Kuruluşu vasıtasıyla 100 bin yeni gönüllüyü topluluk aktivitelerine kazandırma
- The Sported Foundation vasıtasıyla danışmanlığa ihtiyaç duyan spor kulüplerine ve paralimpik sporlara üst düzey destek verilmesi

2012 Londra Olimpiyatları yukarıda görüldüğü üzere Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlara aday olmak isteyen veya düzenleme hakkı kazanan şehirlere daha önce benzeri yapılmamış bir örnek oluşturmaktadır. Daha önce hiçbir ev sahibi şehir bu denli toplumu kuşatan bir miras vizyonunu stratejik olarak oyunlardan önce planlamamış, oyunlardan sonra da gerçekleştirememiştir. Tam olarak başarıya ulaşp ulaşmadığı konusunda farklı kesimlerin değişik görüşleri olsa da(Bryant, 2015), Londra Olimpiyatlarının “Olimpik Miras” vizyonunda bir ilki gerçekleştirmiştir.

4. GENEL BİLGİLER

4.1. Dev Spor Etkinlikleri

Bir spor etkinliğini dev spor etkinliği diye adlandırabilmek için birkaç farklı belirleyici faktör mevcuttur. Birincisi ve en açık olanı etkinliğin hitap ettiği kitlesi ve büyüklüğüdür. Althoff'a göre "dev spor etkinliklerini tanımlamak için yayınlanmış kesin değişkenler bulunmamaktadır". Bununla beraber birkaç yüz kişinin katıldığı küçük çapta olarak tanımlanabilecek bazı etkinlikler de, organizasyonel, operasyonel, yapısal performans ve genel bütçenin yüksek olması durumunda dev spor etkinliği olarak isimlendirilebilir.(Althoff, 2010).

Getz ise dev spor etkinliklerini, üst düzey turizm potansiyelini, medya ilgisini, prestiji ve ekonomik etkileri ev sahibi kent ve toplum için bünyesinde barındıran organizasyonlar olarak tanımlamayı tercih etmiştir(Wong, 2000). Süreç içerisinde bir milyon ziyaretçiyi, tüm sermaye harcamalarında en az 500 milyon dolar harcamayı ve itibar olarak da "mutlaka görülmesi" gereken bir iş olarak lanse edilmek, etkinliğin sahip olması gereken öğelerdendir. Onun değerlendirme sürecinde organizasyon boyunca konaklanan gece sayısı, kenti ziyaret eden turistlerin ulaştığı kapasiteyi anlama açısından önemli bir veri olmuştur(Jeong, 1992)

Bu tanımlamaların arasında en dikkat çeken ise Maurice Roche'a aittir. Ona göre dev spor etkinlikleri, uluslararası çapta kitlelere duygusal karakterde hitap eden reklam ve spor da dahil olmak üzere kültürel etkinliklerdir(Roche, 2000).

Dev spor etkinlikleri özellikle 1990'lı yıllardan sonra ciddi bir büyüme kaydetmiştir. Bunun üç sebebi vardır. Birincisi kitlesel iletişim araçlarına erişimin artması özellikle televizyon yayınının geniş izleyici kitlesine iletilebilmesi Olimpiyat ve Dünya şampiyonaları gibi etkinliklere eşi benzeri görüşmemiş küresel izleyici kazandırılmış olmasıdır. İkincisi 20. Yüzyılın sonuna doğru dev spor etkinliklerinin spor-medya-iş dünyası işbirliği içerisinde olması sporu profesyonel bir alana taşımıştır. Bununla birlikte sponsorluk hakları, yayın hakları, resmi ürünlerin satış gelirleri dev spor etkinliklerine önemli katkılar sağlamıştır. Üçüncüsü ise bir kent için dev bir spor etkinliğine ev sahibi olmak, hem kentin kendi geleceği için hem de bulundukları bölgeler için çok değerli bir konuma yükselmiş olmasıdır(Horne ve Manzenrieter, 2006).

Peki, ülkeler neden dev spor etkinliklerini düzenlemek ister? Sebeplerden bir tanesi politikacıların kendi politik arzuları yönünde sporu ve spor etkinliklerini manipüle etmek istemeleridir. Bunun dışında spora katılımı artırma, şehir altyapısında yenileme, halkı iyi hissettirecek bir iş yapma, ülkeyi ve kenti dünya sahnesinde tanıtmaya ve tabii ki kar elde etme amaçları da nedenler arasına rahatlıkla eklenebilir(Grix, 2014)

Özetle sosyal, kültürel, çevresel, politik, ekonomik ya da sportif ögeler dev spor etkinliklerinin aslında “bilinen fakat tam olarak idrak edilemeyen” en önemli ilgi noktalarıdır(Horne, 2007). Bunlar organizasyonlara cazibe katan boyutlar olmanın yanında belki de en çok ekonomileri kalkındırma görevi üstlenirler(Black ve Van Der Westhuizen, 2004). Buna en önemli örnek olarak Barselona 1992 Olimpiyat oyunları gösterilebilir. Şehre oyunların hazırlık sürecinde harcanan 6,2 milyar dolarlık yatırım, kentin ve bölgenin yeniden kalkınmasına yardım etmiştir(Malfas ve ark, 2004).

200’ün üzerinde Ulusal Olimpiyat Komitesi’nden 10.000’in üzerinde sporcunun, 70.000’in üzerinde gönüllünün ve “potansiyel 4,8 milyar izleyici kitlesinin”(International Olympic Committee, 2012) bizzat katıldığı ya da takip ettiği Londra 2012 Olimpiyatlarının açıkça gösterdiği gibi Modern Olimpiyat Oyunları dünyanın en büyük dev spor organizasyonu olarak kabul edilmektedir.

4.1.1. Olimpiyat ve paralimpik oyunları:

İlk olarak Yunanistan’ın Olimpia yöresinde düzenlenen Olimpiyat Oyunları, oyunlar arasındaki 4 yıllık arayı ifade eden “Olimpiade” kelimesinden adını alır(Koryürek, 1996). İlk modern Olimpiyat Oyunları, 1894 yılında Baron Pierre de Coubertin önderliğinde kurulan Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından 1896 yılında Yunanistan’ın Atina kentinde düzenlenmiştir(Guttman, 2012).

Olimpiyat Oyunları, Yaz ve Kış olmak üzere ikiye ayrılır. 1896 yılında Atina’da yaz oyunlarının ilki düzenlenirken tarihin ilk Kış Olimpiyat Oyunları 1924 yılında Fransa’nın Chamonix kentinde düzenlenmiştir(Wallechinsky ve Loucky, 2009). 1992 yılına kadar Yaz ve Kış Oyunları aynı sene içerisinde düzenlenirken bu yıldan sonra oyunlar iki yıl farkla düzenlenmeye başlanmıştır.

1948’de az sayıda II. Dünya Savaşı veteran askerlerinin katılımıyla gerçekleşen ve Stoke Mandaville Oyunları olarak isimlendirilen Paralimpik Oyunları’nın ilki ise 1960 yılında İtalya’nın Roma kentinde yapılmıştır(Gold ve Gold, 2007).

Olimpiyat Oyunları gerek tarihi yapısı gerek arkasında bulundurduğu Olimpik fikir gereği Dünya ve Avrupa Şampiyonalarından ayrılır. Modern oyunların kurucusu Pierre de Coubertin bu durumu şöyle açıklamaktadır: “Dünya şampiyonalarının Olimpiyat oyunları ile bazı yönleriyle benzer olduğunu inkar etmiyorum, buna rağmen yine de Olimpiyat Oyunları “başka bir şey”, ve bu “başka bir şey” herhangi bir spor karşılaşmasında bulunamayacak kadar fazla önem taşımaktadır(International Olympic Committee, 2000)

Olimpiyat Oyunlarının önemli bir parçasını oluşturan Olimpizm, kişinin kendisini geliştirmesini, bireylerin, kadın ya da erkek, kişisel disiplin, cesaret, sabır, kendi kendini yönetme, kendine saygı ve kişisel zindelik gibi önemli değerleri ön plana çıkarmalarını teşvik eder. Olimpizm sıralanan bu değerlerin, egzersiz ve spora katılım noktasında hayat boyu sürdürülmesini önemser. Ayrıca bu erdemlerin sadece Olimpiyat oyunlarında değil günlük hayatın içerisinde de yer bulması Olimpizm açısından önemlidir. Bunlarla birlikte Olimpizm, sportmenlik ve adil oyun, rakibe saygı, takım oyunu ve işbirliği, arkadaşça yarışma ve uluslararası iyi niyet gibi insanların birbiri arasındaki ilişkileri artıracak erdemleri de yüceltir. Olimpizm sonuncu sporcudan şampiyon sporcuya kadar tüm katılımcıları kapsar. Olimpizm değerleri, sporcuları ve antrenörleri, hakemleri ve resmi görevlileri, spor yöneticilerini, öğretmenleri ve okul yöneticilerini, taraftarları ve tüm halkı ve medya temsilcilerini de içine alan geniş bir alana yayılır. Tüm bu açılardan büyük bir ahlaki güç olan Olimpizm, bireylerin iyiliğini, ulusal ruhu ve uluslararası anlayış ve arkadaşlığın peşindedir(The U.S. Olympic Committee, 1996)

4.1.2. Dünya şampiyonaları

Uluslararası spor federasyonlarının her yıl, iki yılda bir ya da dört yılda bir aralıklarla üye ulusal federasyonların sporcularının katılımıyla gerçekleştirdikleri organizasyonlara dünya şampiyonası denir. Dünya şampiyonaları sporların uluslararası vitrini olması bakımından en önemli değerleridir.

4 yıl arayla Uluslararası Futbol Federasyonu tarafından düzenlenen ve Olimpiyatlarla beraber dünyanın en büyük dev spor etkinliği kabul edilen Futbol Dünya Kupası en son düzenlendiği Brezilya'da 219 ülkede canlı yayınlanmıştır(<http://www.bbc.com/sport/30326825>, Erişim tarihi: 16 Ağustos 2016).

Kitlelerin büyük ilgi gösterdiği şampiyonalardan Basketbol Dünya Kupası ve Dünya Voleybol Şampiyonası 4 yıl arayla yapılırken Dünya Yüzme Şampiyonası, Dünya Atletizm Şampiyonası ise 2 yıl arayla yapılmaktadır. Diğer dünya şampiyonaları da yine farklı uluslararası federasyonların uygulamalarına göre farklı aralıklarla düzenli olarak yapılmaktadır.

4.1.3. Avrupa şampiyonaları

Her sporun uluslararası federasyonlarının yanında kıta federasyonları bulunmaktadır. Bu kıta federasyonlarının yönetimleri ve şampiyonaları da uluslararası federasyona göre farklılık göstermektedir. Örneğin uluslararası atletizminin yönetim çatısı olan Uluslararası Atletizm Federasyonunun(IAAF) yanında Asya Atletizm Birliği(AAA), Avrupa Atletizm Birliği(EAA), Okyanusya Atletizm Birliği(OAA), Afrika Atletizm Konfederasyonu(CAA), Kuzey ve Orta Amerika ve Karayipler Atletizm Birliği(NACACAA), Güney Amerika Atletizm Konfederasyonu(CONSUDATLE) olmak üzere 6 farklı bölgesel yönetim söz konusudur.

Bunlardan biri olan Avrupa Atletizm Birliği 2 yıl arayla Avrupa Atletizm Şampiyonaları düzenlemektedir. 2014 yılında düzenlenen Zürih Avrupa Atletizm Şampiyonasına, 50 ülkeden 1400 sporcunun katılması planlanırken, şampiyona boyunca tribünlerde 250 bin, evlerinde ise 350 milyon sporseverin etkinlikleri takip edeceği öngörülmüştür(Leichtathletik EM 2014 AG, 2013).

4.1.4. Diğer dev spor etkinlikleri

Dünya Üniversite Oyunları, 1949 yılında kurulan Uluslararası Üniversite Sporları Federasyonları(FISU)'nun üniversiteler arasında üniversite ruhuyla görevdeşlik ve bütünleşme duyguları içerisinde spor değerlerini ve aktif hayatı desteklemeyi amaçladığı organizasyonlardır. Her iki yılda bir düzenlenen Üniversite Oyunları, Olimpiyat Oyunlarından sonra en büyük ikinci çoklu spor etkinliğidir. Yaz

ve Kış Üniversite Oyunları olmak üzere ikiye ayrılır. Yaz Üniversite Oyunlarında 11'i zorunlu 3'ü ev sahibi insiyatifinde toplam 14, Kış Üniversite Oyunlarında ise 6'sı zorunlu 3'ü ev sahibi insiyatifinde toplam 9 farklı spor dalı yer alır. İlki 1959 yılında İtalya'nın Torino kentinde yapılan etkinliğe 43 ülkeden 1400'ün üzerinde sporcu katılmıştır. Şu ana kadar en fazla katılımcının olduğu organizasyon 159 ülkeden 11,759 kişi ile Kazan 2013 Yaz Üniversite Oyunları olmuştur(<http://www.fisu.net/en/FISU-history-3171.html>, Erişim Tarihi: Ağustos 2016).

Commonwealth Oyunları, Türkçe adıyla İngiliz Milletler Topluluğu Oyunları, Commonwealth Oyunları Federasyonu tarafından her dört yılda bir düzenlenmektedir. İlki Kanada'nın Hamilton şehrinde yapılmıştır ve bu organizasyona 11 ülkeden 400 sporcu katılmıştır. 17 farklı spor dalının yapıldığı Glasgow 2014 Commonwealth Oyunları'na ise 71 ülkeden 4929 sporcu katılmıştır(<http://www.thecgf.com/games/story.asp>, Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2016)

Pan Amerikan Oyunları, Pan Amerika Spor Organizasyonu(PASO) tarafından her 4 yılda bir Güney Amerika, Orta Amerika, Güney Amerika ve Karayiplerde yer alan 42 ülkenin katılımıyla yapılmaktadır. İlki Arjantin'in Buenos Aires kentinde 1951 yılında düzenlenen oyunlara 22 ülkeden 2500 sporcu katılmıştır(<http://www.paso-odepa.org/en/pan-american-games.html>, Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2016). 2015 yılında Kanada'nın Toronto kentinde yapılan Pan Amerikan Oyunları'na 36 farklı spor dalında toplam 6136 sporcu katılmıştır(<http://www.insidethegames.biz/articles/1024837/toronto-2015-to-set-record-for-female-participation>, Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2016)

Akdeniz Oyunları, Uluslararası Akdeniz Oyunları Komitesi tarafından dört yılda bir düzenlenmektedir. Oyunların ilki Mısır'ın Aleksandiriya kentinde düzenlenmiş ve bu organizasyona 10 ülkeden 734 sporcu katılmıştır. 2013'de Mersin'de düzenlenen oyunlarda ise 24 ülkeden 3064 sporcu mücadele etmiştir(http://www.cijm.org.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=27&lang=en, Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2016)

Asya Oyunları, Asya Olimpiyat Konseyi(OCA) tarafından her dört senede bir organize edilmektedir. Hindistan'ın Yeni Delhi kenti 1951 yılında 6 farklı spor dalında 11 ülkeden 489 sporcunun katılımıyla ilk Asya Oyunlarına ev sahipliği yapmıştır(<http://www.ocasias.org/Index.aspx>, Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2016). En son 2014'de Güney Kore'nin Incheon kentinde düzenlenen etkinliğe ise 36 farklı spor dalında 45 ülkeden toplam 9501 sporcu katılmıştır(https://stillmed.olympic.org/Documents/Commissions_PDFfiles/Olympic_Solidarity/2014_Report/OCA_SportingAsia_27_Extract.pdf, Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2014).

Avrupa Oyunları, Avrupa Olimpiyat Komiteleri(EOC) tarafından organize edilmektedir. Henüz çok yeni olan oyunların dört senede bir yapılması planlanmaktadır. İlki 2015 yılında Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de 20 farklı spor dalında 50 ülkeden 6000 sporcunun katılımıyla yapılmıştır(http://www.baku2015.com/mm/Document/Documents/Ceremonies/04/17/33/Baku2015GamesProgramme_English.pdf, Erişim Tarihi 7 Nisan 2015).

4.2. Spor Mirası

4.2.1. Spor mirası kavramının ortaya çıkışı:

Olimpiyat ve Paralimpik oyunları düzenlemeye aday olmanın ve düzenlemenin maliyeti Olimpiyatlara ilgi gösteren kentleri bu konuda daha ayrıntılı planlar yapmaya itmektedir. İki yıl süren Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları adaylık sürecinde harcanan paraların adaylığın başarısız sonuçlanması sonucunda kente gerçek anlamda bir katkı sağlaması gerekmektedir.

Bugüne kadar Olimpiyatlara ev sahipliği yapmaya hak kazanan kentlerin yedi yıllık süreçteki harcamalarının düzenlendiği kentte birkaç istisna dışında harcanan para oranında bir miras bırakması gerekirken bu kentlerde yeterli toplumsal fayda tam anlamıyla oluşturulamamıştır.

Dev spor etkinliklerinde miras kavramı spor yönetimi içerisinde 1990'lı yıllarda ortaya çıkmış bir kavramdır. Olimpiyat Oyunlarını düzenlemenin maliyeti ve faydalarıyla ilgili sadece finansal ve ekonomik yönden bir bakış açısıyla değil, aynı

zamanda sosyal ve çevresel açılardan da bir fayda sağlanabilir mi yönünde soru işaretleri oluşmuştur. İşte bu sorular sorulmaya başlandığı o dönemlerde dev spor etkinlikleri yöneticileri ve sahipleri tarafından ilk olarak “miras” kelimesinin sözlü ve yazılı bir şekilde kullanımı görülmektedir(Chappelet, 2012).

Spor mirası kavramı Uluslararası Olimpiyat Komitesi(UOK) çalışma grubu tarafından Kasım 2002’de resmen aday şehirlere tavsiye niteliğinde UOK tüzüğüne “Olimpiyatlara aday olan ya da ev sahipliği yapan kentlerde oluşacak spor mirasından desteklenmesi” şeklinde altı çizilerek eklenmiştir(Weed, 2013).

4.2.2. Etki ve miras kavramlarının birbirlerinden farkı:

Miras kavramı ortaya atılmadan önce etki, Olimpik dünya başta olmak üzere tüm dev spor organizasyonlarınca daha çok bilinen ancak miras ile karıştırılan bir kavram olmuştur.

2002 yılında yapılan UOK konferansındaki “Olimpiyat Oyunlarının Mirası, 1984-2000” bölümü etki ve miras kavramları arasındaki karmaşaya son noktayı koymuştur. Etki, örneğin düzenlenen oyunların ekonomik olarak kısa vadedeki süreciyle ilgiliyken, miras daha çok bu ekonomik yatırımların uzun vadedeki süreciyle ilgilenir. Bir başka deyişle miras, oyunların yapıldığı tarihten sonra oluşacak turizm getirilerinin ortaya koyacağı ekonomik faydaları ilgi alanında tutar(Holt ve Ruta, 2015). Etki ise o an ortaya çıkan turizm getirileriyle ilgilenir.

Özetlemek gerekirse miras kavramı dev spor etkinliğinin düzenlendiği yerde görülen fiziksel, sosyo-ekonomik veya kültürel uzun vadedeki değişimleri merceğine alır. Etki kavramı ise dev spor etkinliğinin toplum yaşamına ekonomik, kültürel ve çevresel kısa süreli tesiri ile ilgilidir(Holt ve Ruta, 2015).

4.2.3. Miras tipleri

Dev spor etkinlikleri düzenlendikleri şehirlere sporun dışında sosyo ekonomik ve çevresel faydalar da sağlamaktadır. Bu faydaların bazıları henüz Olimpiyatlar yapılmadan önce bile ortaya çıkarken bazılarının oluşturdukları faydalardan yararlanmak yıllar alabilir. Miras genel olarak spor, sosyal, çevresel, ekonomik ve kentsel olmak üzere beş farklı kategoriye ayrılırken, soyut ve somut miras şeklinde incelenir. Somut miras içerisine spor ve ulaşım altyapısı, kentsel

dönüşüm ve güzelleştirme girer. Bu gelişimler bir yandan kentin çehresini değiştirirken bir yanda da kent sakinlerinin yaşam standartlarının yükseltilmesine yardımcı olur. Soyut miras ise çok net gözlemlenebilir gelişmeler olmasa da en az somut miras kadar önemlidir. Örneğin, oyunlar düzenlendikleri milletlerde bir milli gurur kaynağı olmakla beraber yeni ve daha fazla çalışma alanları oluşturulmasına, kent sakinlerinin kendilerini iyi hissetmesine, ulusal kültürün, ulusal mirasın ve çevresel farkındalığın yeniden keşfine vesile olmaktadır(International Olympic Committee, 2013).

4.2.3.1. Spor mirası

4.2.3.1.1 Somut Spor mirası

Dev spor etkinlikleri düzenlendikleri kentlerde yeni veya yenilenmiş eşi benzeri olmayan spor tesislerini miras olarak bırakmaktadır. Bu mirasın etkin kullanımı tesislerin sürdürülebilirliğine, altyapısının uygunluğuna ve geleceğinin tayini gibi birkaç önemli faktöre bağlıdır. Örneğin 1912 Stockholm Olimpiyatları için inşa edilmiş Stockholm Olimpiyat Stadyumu hala kullanımda olmakla beraber önemli etkinliklere ev sahipliği yapmaya devam ediyor. Hatta karantina regülasyonundan dolayı binicilik sporunun yapılamadığı Melbourne 1956 Olimpiyat Oyunlarında, binicilik etkinlikleri bu tesiste yapılmıştır(International Olympic Committee, 2013).

4.2.3.1.2 Soyut spor mirası

Dev spor etkinliklerinin yapıldığı tesislerin ortaya koyduğu miras kuşkusuz izlenmesi ve önemsenmesi gereken bir miras tipidir. Ancak o tesislerde spor katılımını maksimize edecek ve profesyonel sporcuların yetişmesine vesile olacak bir başka miras türü de soyut sportif mirastır.

Dev spor etkinliklerine ev sahipliği yapmak kentlere, spora olan ilgiyi artırmak, ve ülke genelinde spora katılımı üst düzeye çıkarmak için eşsiz bir fırsat vermektedir. Spora olan ilgiyi artırarak, okul düzeyinde ve spor kulübü düzeyindeki topluluklarla daha fazla iletişim içinde olarak, yeni neslin sporcularını ve şampiyonlarını çıkarmak doğal bir sonuç olacaktır. Barselona 1992 Olimpiyatlarının bize gösterdiği bazı istatistikler bu konuya net bir ışık tutmaktadır. Olimpiyatlardan 9

yıl öncesinde Barselona’da halkın %38’i fiziksel aktiviteye katılım sağlarken, olimpiyatların 3 yıl sonrasında halkın %51’i fiziksel aktiviteye veya spora katılım gösteriyor(International Olympic Committee, 2013).

4.2.3.2. Sosyal ve kültürel miras

Kültür ve eğitim Olimpiyat oyunlarının her zaman çok önemseydiği iki konu olmuştur. Olimpizm’in temel değerleri, eğitim, etik değerlere saygı, insan onuru, ortak anlayış, arkadaşlık ruhu, dayanışma ve adil oyun gibi önemli değerlerle örtüşürken, ırkçılığın, dinsel, politik ve cinsiyet ayrımının tüm formlarına net bir şekilde karşıdır. Olimpiyat oyunları ülkelere bu değerleri koruyup gözetmelere ve kendi milli mirasları, kültürleri ışığında daha iyi bir dünya vadetmeleri yönünde önemli bir fırsat sunmaktadır. Olimpiyat Oyunlarının kültürel programlarını içerisine açılış, kapanış törenleri, madalya seramonileri ve kültür olimpiyatları dahildir. Bu programlar ev sahibi şehrin dünyaya kendi kültür geçmişini, insanlık tarihini ve yaşam tarzını aktarması açısından önemlidir. Örneğin 1980’lerde Kore dünyanın çok da tanımadığı bir millettir. 1988 Seul Olimpiyatlarında uygulanan kültürel programların yardımıyla ülkenin kültürü dünyaya tanıtılmış oldu. Bu yolla ülkeye uluslararası ziyaretçilerin ilgisi artmış, ülkenin yenilenen algıyla kendisine güveni katlanmış, yeni uluslararası etkinliklere ev sahipliği yapma isteği üst düzeye çıkmıştır(Joo ve ark. 2017). Eğitim açısından da olimpiyatlar mükemmeliyetçilik, arkadaşlık ve rakibe saygı değerleriyle çok önemli bir fırsat sunmaktadır. Pekin 2008 Olimpiyatları sürecinde Çin Mili Eğitim Bakanlığı ve Çin Milli Olimpiyat komitesi yaptıkları çalışma ile okullarda mevcut müfredata Olimpik değerler eğitimi ekleyerek ülke genelinde 400 milyon çocuğun bu eğitime katılmalarını sağlamıştır(International Olympic Committee, 2013). Bir diğer konu da Olimpiyatlar sürecinde ev sahibi ülkelerde yeni çalışma alanları oluşturulmasıyla toplum farklı kesimlerinden insanların işin içerisine dahil edilmesi sağlanmaktadır. Bu yolla sadece eğitilmiş iş gücünün dışında yeni fırsatlar yaratılmasını bekleyen topluluklara da fırsatlar yaratılabilmektedir. Örneğin Vancouver 2010 Olimpiyat Oyunlarından organizasyon yetkilileri iş fırsatları konusunda genel olarak kent ve ülke içerisinde insanları istihdam etmiş, engelli insanların uygun pozisyonunda organizasyona dahil

olmaları sağlanmıştır. Bu amaçla organizasyon komitesi iş dünyası ve sivil toplum kuruluşlarıyla yakından çalışmıştır(International Olympic Committee, 2013).

4.2.3.3. Çevresel miras

Son yirmi yılda sürdürülebilirlik dev spor organizasyonları için çok önemli bir konu haline geldi. 1994 yılında IOC, çevre konusunu Olimpik hareketin en önemli üçayağından biri haline getirdi. Aynı yıl IOC, spor ve çevre komisyonu kurarak komisyonun IOC Yönetim kuruluna çevresel öngörüler ve sürdürülebilir gelişim konularında önerilerde bulunmalarının yolunu açmıştır. IOC 1995 yılında Lozan’da, Birleşmiş Milletler Çevre Programı(UNEP) ile ilk kez ortaklaşa Çevre ve Spor Dünya Konferansı düzenlemiştir. 1999’da ise IOC, UNEP işbirliği ile Çevre ve Spor için Ajanda 21 adında bir program geliştirmiştir. Olimpik harekette yer alan Ajanda 21’in amacı Olimpik ailenin üyelerini sürdürülebilir bir dünya üzerine aktif rol alma konusunda yüreklendirmek olmuştur. Dev spor etkinliklerinin çevresel olarak kente katacakları ilk planda organizasyona sağlıklı bir ortam yaratırken uzun vadede de tüm topluma yararlanılmak üzere bir miras bırakmaktadır. Belki de Olimpiyatların en önemli somut miraslarından bir tanesi olimpik alan içerisindeki doğal alanların yenilenip ev sahibi şehir için daha faydalı hale getirilmesidir. Atıl halde olan ve halkın fayda sağlayamadığı dev alanlar, dev spor etkinliklerinin etkisiyle yeşil alanlara ve parklara dönüşmektedir. Bunun en önemli örneklerinden bir tanesi Sidney 2000 Olimpiyat oyunlarında yaklaşık 160 hektarlık kötü durumdaki alanların oyunlardan sonra Avustralya’nın en geniş şehir parklarına dönüştürülmesi olmuştur. Bir başka çevresel konu ise yeni enerji kaynakları sayesinde oyunların kentlere sağladığı faydadır. Pekin 2008 Olimpiyat oyunlarında yetkililer sadece hava temizliğini sağlamak için 22 milyar dolar yatırım yapmıştır. 60 bin kömür kazanının dumanı dışarı vermesini engelleyecek çözümler üretilirken, 4 binin üzerinde toplu taşıma aracının ki -dünyanın herhangi bir kentinden çok daha fazla bu sayı- benzin yerine doğal gaz kullanması sağlanmıştır(International Olympic Committee, 2013).

4.2.3.4. Kentsel miras

Olimpiyat oyunları çokça bahsettiğimiz gibi bir kentin düzenleyebileceği dünyanın en büyük dev spor etkinliğidir. Ev sahibi kentler, bu etkinliği başarılı bir

şekilde düzenleyebilmek ve daha fazla turistini ilgisini çekebilmek adına ulaşım, konaklama, genel görünümün iyileştirilmesi gibi bazı önemli gereklilikleri yerine getirmek zorunda. Bu anlamda dev spor etkinliklerinin şehrin baştan aşağı farklı bir görünüme bürünmesi için önemli bir fırsat olmuştur. Şehrin farklı bölgelerinde değerlendirilmeyi bekleyen, endüstriyel sebeplerle yüzüne bakılmayan arazilerin yeni ve hızlı bir şekilde topluma kazandırılması anlamında dev spor organizasyonları bir katalizör görevi üstlenmiştir. Bu konuya en özel örnek Barselona 1992 Olimpiyat oyunlarıdır. Oyunlardan önce bir çöplük olarak görülen kentin deniz kıyıları, oyunlar sürecinde yenilenmiş, plaj yapılmış ve kente yepyeni bir görüntü kazandırılmıştır. Yeni kent görüntüsünün mirasının keyfini çıkaran Barselona, Avrupa'nın en çok ziyaret edilen şehirlerinden biri olmayı başarmıştır(International Olympic Committee, 2013).

Ulaşım konusu dev spor organizasyonlarında anahtar rolü üstlenmektedir. Organizasyonlar sürecinde yapılan ulaşım yatırımları hem etkinliklerin olması gerektiği gibi zamanında işlemesine hem de uzun vadede kent halkının daha iyi ulaşım altyapısından faydalanmasına zemin hazırlamaktadır. Pekin 2008'de ulaşım yapılan büyük yatırımlardan biri olan havaalanı yatırımı sayesinde 2002 yılında yıllık 20-23 milyon kapasiteyle çalışan Pekin havaalanı 2008'de yıllık kapasitesini 65-75 milyona kadar yükseltmiştir(International Olympic Committee, 2013).

4.2.3.5. Ekonomik miras

Dev spor etkinliklerine ev sahibi olmanın ülkelerin ekonomilerine ve üretkenliğine önemli bir hareketlilik getirdiği bir gerçektir. Bu durum aynı zamanda ev sahibi ülkelerin gayrisafi milli hasıla(GDP)'sine de artış olarak yansımaktadır. Sidney 2000 Olimpiyat oyunlarında gayri safi milli hasılanın 6.2-7.2 milyar dolar seviyelerine çıkacağı öngörülmüş, oyunlar 100 binin üzerinde yeni iş fırsatı yaratmış, yıllık turist sayısını ise yaklaşık 1.6 milyon artırmıştır. 1996 Olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapan Atlanta'ya oyunların 5 milyar dolar ekonomik etki yaptığı rapor edilmiştir. Londra 2012'de de ekonomik zorluklarla boğuşulduğu bir süreçte yapılan yatırımlar bir çok iş fırsatı yaratmış ve sadece Olimpiyat parkının yapımında 240 farklı şirket birlikte çalışıp istihdam alanları oluşturmuştur(International Olympic Committee, 2013).

4.3. Adaylık Mirası

Bir şehir Olimpiyatları düzenlemeye hak kazandığı zaman mutlaka arkasında aynı oyunları düzenlemek isteyip başarısızlığa uğramış birkaç rakip bırakmaktadır. Bu başarısız şehirleri temsil eden adaylık komitelerinin kent için geniş ve yüksek kalitede planlamalar geliştirdikleri bir gerçektir. Bu planlamaların uzun vadede etkileri çoğu zaman bilinmemekle birlikte, başarısız adaylıkların çoğunun Olimpiyat planları uluslararası ölçekte bir kent planlaması sunmaktadır. Ancak ev sahibi şehir olma yolunda sağlam bir planlama desteği var iken, başarısız sonuçlanacak bir adaylığın uzun vadede yaratacağı sonuçları planlama konusunda çok az şey bilinmektedir. Bu nedenle başarısız adaylıkların kentsel gelişime etkisi olabileceği konusunda bir anlayış değişikliğine ihtiyaç olmakla birlikte adaylıkların başarısız sonuçlanması durumunda bile şehre pozitif bir miras bırakılması yönünde stratejiler geliştirmek gerekmektedir(International Olympic Committee 2013).

4.4. Mirası Planlamak

Dev spor etkinliklerinde miras konusunu ayrıntılı inceleyebilmek için öncelikle mirasın planlanmış bir çerçevesinin olması gerekmektedir. Planlı bir mirasa sahip olması etkinlikler düzenlendikten sonrasında ne beklediğimizle ilgili bir öngörüye sahip olmamızı sağlamaktadır. Aday veya ev sahibi kentlerde planlanmış mirasın ülkelerin kaderini nasıl değiştirebilecekleri örneklerle sabittir. Bazen ev sahibi kentlerin planlanmış miras vizyonunun dışında gelişen bazı etkilerde mirasın konusuna girmektedir.

Dev spor etkinliklerine adaylık sürecinde tasarlanmış, bir vizyon içerisinde projelendirilmiş planlı bir miras en iyi şekilde işlevini yerine getirdiği görülmektedir. Miras konusunda yapılan araştırmalarda anahtar bulgulardan bir tanesi mirasın zaten var olan şehir gelişim planlarıyla paralel bir doğrultuda ilerlemesinin en iyi sonuçları verdiğidir. Bu noktaya örnek olarak Barcelona 1992 Olimpiyat oyunları gösterilebilir(Holt ve Dino, 2015)

4.5. Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları Örneği

4.5.1. Londra'nın 2012 olimpiyat ve paralimpik oyunlarını düzenleme hakkı kazanması

Uluslararası Olimpiyat Komitesi Olimpiyat oyunları çalışma komisyonunun Kasım 2002'de Olimpiyat Tüzüğüne aldığı önerilerden birinde "Olimpiyat oyunlarını düzenleyecek şehirlerde ve aday şehirlerde oyunların olumlu bir miras bırakmasının desteklenmesi" konusunun altı önemle çizilmiştir(IOC, 2002). 2005 yılında sonuçlarının açıklanması planlanan 2012 Olimpiyat oyunlarının aday olan şehirler, IOC'nin tüzüğe eklediği bu düzenlemeyle ilk karşılaşan şehirler oldu. Daha önceki adaylık çalışmalarında miras kavramına adaylık dosyasının farklı bölümlerinde atıfta bulunulsa bile IOC, 2012 Olimpiyat oyunlarına aday Londra, Paris, Madrid ve New York'a miras ile ilgili ayrıntılı planlarını sunmalarını özellikle istemiştir. Bu isteğe en tutkulu cevabı Londra verdi(Weed, 2013).

Olimpiyat ve Paralimpik oyunlarını basit bir spor organizasyonu olarak görüp düzenlemektense farklı sosyal ve kültürel sonuçlar bekleyip kentsel ve toplumsal yeniliklere vesile olması fikri çok yeni değil. Bu düşüncenin altyapısı 20-25 yıl öncesine dayanmaktadır. Örneğin Barselona, 1992 Olimpiyat oyunlarında kentin yenilenmesi için oyunları bir vesile haline getirmiştir, Sidney kenti 2000 Olimpiyat oyunları sayesinde asya pazarında önemli bir ticaret merkezi haline gelmeyi amaçlamıştır, Pekin ise 2008 Olimpiyat oyunlarından faydalanarak Çin'i dünya ekonomisiyle daha fazla ilişki içerisine sokmaya, ülkeyi gerek iş dünyası gerek turistler için ziyaret edilecek ve iş geliştirilecek bir konuma getirmeye çalışmıştır(Xu, 2006). Ancak bunlar oyunlar sayesinde özel sektör yatırımlarıyla sonuçlanması düşünülen hedeflerdi. Londra ise miras konusunu oyunlardan önce, oyunlar sırasında ve oyunlardan sonra olarak birbirinden ayırarak, mirası adaylığın "varlık amacı" olarak belirlemiştir. Daha önce hiçbir aday şehir Londra gibi Olimpiyat oyunlarına sosyal ve ekonomik değişim için bir katalizör olarak yaklaşmamıştır. Londra 2012 Adaylık komitesi bu amacı sadece Londra için değil tüm ulus için planlamıştır(Weed, 2010).

Londra 2012 adaylığı sırasında kentin miras planının sadece Londra ve tüm ülke için değil aynı zamanda Olimpik hareket ve geleceğin gençliği için tasarlanmış olduğunu belirterek diğer aday şehirlerden, geçmiş ev sahibi şehirlerden kendini farklı konumlandırmıştır(Weed, 2013). Bu yaklaşım hem Uluslararası Olimpiyat Komitesinin planlarıyla hem de ülkenin spor planlamasıyla benzersiz bir uyum göstermiş ve şehir oyunlara ev sahipliği düzenlemek için büyük bir fırsat yakalamıştır.

2012 Olimpiyat oyunlarının adaylık süreci Temmuz 2005’de Singapur’da yapılan 117. IOC toplantısında sonuçlandı. Londra adına adaylık sunumunu Britanya başbakanı, Spor ve Olimpiyatlar Eyaletinden Sorumlu Eyalet Sekreteri, Londra Valisi, Britanya Olimpiyat Komitesi Başkanı ve Londra 2012 Olimpiyat Adaylık Komitesi başkanı Sebastian Coe yaptı, sunumda herkes Londra’nın adaylık yoluyla spor katılımını, spor tesislerinin geleceğini, gelecek büyük etkinlik planlarını, topluluk ve çevre yenilenmesi konularında Olimpiyat oyunlarının bırakacağı miras üzerinde durdu. Bunun yanında miras konusunda çok daha geniş bir vizyon bu sunumda açıklandı: “Geçmişte Olimpik hareket ciddi sorunlarla karşı karşıya kalmıştır... Londra 1948 Olimpiyat Oyunlarında yaptığımız öncülük yıkık bir dünyayı spor yoluyla tekrar bir araya getirmişti... Bugün, Londra yeni bir mücadele için sizinle beraber hareket etmek ve yeni bir spor mirası bırakmak için hazır durumda... Londra’nın vizyonu dünyanın her yerindeki çocuklara ulaşmaktır. Onları Olimpiyat oyunlarının ilham verici gücüyle tanıştırmaktır. Böylece bu çocuklar sporu yapmayı seçmek için ilhamlanacaktır(Coe, 2005).

Dünya gençliğini sporu seçme konusunda ilhamlandırmak Londra’nın ilk miras tutkusuydu. Bu tutku IOC üyelerinin üzerinde iyi bir etki bırakarak oyunların Londra’ya verilmesine zemin hazırladı. Buna rağmen Londra şuanda verdiği miras sözlerini hem kent için hem de tüm ülke için yerine getirme konusunda bazı zorluklarla doğal olarak karşılaşmaktadır. Çünkü arkalarında onlara yardımcı olacak bir miras vizyonu, planlaması ve örneği bulunmamaktadır.

Londra, gelecek adaylıklara ve ev sahiplerine neyin nasıl yapılacağı konusunda örnek olma mücadelesi veriyor.

4.5.2. Verilen sözler: Londra'nın spor mirasını stratejik şekilde planlaması

Londra 2012 Spor Mirası konusunda akıllardaki ilk soru bu işin kimin tarafından yönetileceği olmuştur. Londra Olimpiyat Oyunları Düzenleme Komitesi(LOCOG), Singapur'daki IOC toplantısında mirası yönetecek kurum olarak gösterilmesine rağmen, LOCOG'un asıl görevi oyunları organize etmektir. Büyük Britanya hükümeti, stadyumları, tesisleri, oyunlar köyünü ve diğer altyapı hizmetlerini kapsayan 9,3 milyon poundluk bütçeyi onaylamış, ancak bu bütçenin içerisinde spor mirası çalışmaları yer almamıştır.

Haziran 2007'de, hükümete bağlı Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı "2012 İçin Dair Verdiğimiz Sözler"(DCMS, 2007) adıyla yayınladığı raporda gerçekleştirilmesi arzulanan beş miras sözünün altını çizmişti. Bir sonraki yılda ise daha detaylı bir miras aksiyon planının açıklanacağını açıklamıştı. Büyük Britanya içerisinde geniş çapta bir alanda sözleri kapsayan raporun yapı taşlarını oluşturan miras yönetiminin İskoçya, Galler, Kuzey İrlanda ve dokuz İngiliz bölgesinin sorumluluğunda olacağı not edilmişti(DCMS, 2007). Yayımlanan bu rapor miras yönetiminin sorumluluğunu kimin üstleneceği sorusuna cevap olmasına rağmen hala bu miras yönetimi bütçesinin nereden, nasıl geleceği ayrıntıları akıllarda soru işareti bırakmıştı.

"Öncesi, Sırası ve Sonrası: Londra 2012 Oyunlarından En İyi Şekilde Yararlanmak"(DCMS, 2008) adıyla miras aksiyon planı Haziran 2008'de yayınlandı. 80 sayfalık bu belgenin içeriğinde "2012'ye Dair Verdiğimiz Sözler"(DCMS, 2007)'de yer alan beş miras sözü ayrıntılarıyla açıklanmıştı. Miras aksiyon planı tanıtımında, Olimpiyatlardan sorumlu bakan Tessa Jowell şunları ifade etmişti: "Bu aksiyon planı bizim verdiğimiz sözleri nasıl tutacağımızla ilgili ayrıntıları açıklamakla birlikte, süreç içerisindeki gidişat takibini sağlayacaktır. Turizm, istihdam, yeni yetenekler, eğitim ve sürdürülebilirlik konularındaki sağlam hedeflerimiz bu raporda görülecektir.. Aynı zamanda rapor, bizim oyunları kullanarak spor ve fiziksel aktiviteyi ve Birleşik Krallık genelinde iş olanaklarını nasıl yukarı seviyelere çıkarmayı planladığımızı da açıklamaktadır. Ve rapor oyunların Doğu Londra üzerinde yerleşim, iş gücü, ulaşım ve altyapı anlamlarında nasıl sonsuz bir miras bırakacağını da açıkça göstermektedir(DCMS, 2008).

Jowell sadece beş miras sözünün detaylarını değil, bu beş miras sözünün dolaylı olarak içerisinde bulunan “süreç içerisindeki gidişat takibi” diye adlandırdığı amaç ve hedeflerin detaylarını da açıklamıştı. Bu detayların içerisinde, beş miras sözünün kendisi ve aynı zamanda tüm sözlerin on dört başlıkta gerçekleştirilmesi arzulan hedefleri ve hedeflerin kendi içlerindeki amaçlarını da kapsamaktaydı(Tablo 1).

Miras aksiyon planında yer alan “oyunların uzun vadede sağlayacağı ekonomik faydalar Doğu Londra’nın ötesinde tüm ülkede hissedilecek(DCMS, 2008)” konusuyla ilgili daha önce çalışma yapan Blake(2005), oyunların sonucu olarak Birleşik Krallık içerisinde Londra’yı da içine alacak şekilde 4 milyar pound civarlarında büyük bir ekonomik dalga oluşturacağını savunmuştur.

Miras aksiyon planında yer alan başlıklardan bazılarının ölçülmesi kolayken bazılarının ölçümlenebilmesi imkansızdır. Örneğin karbon emisyonunun yüzde elli oranında azaltılması ölçümlenebilir bir durum iken, Londra 2012 sayesinde insanları daha sürdürülebilir bir hayat yaşama konusunda yüreklendirmesi ölçümlenebilir bir durum değildir. Bazılarıyla çok genel ifadeler içermekle birlikte yoruma ve tartışmaya açıktır. Örneğin “Londra 2012 sayesinde on binlerce daha fazla çocuğun kültürel aktivitelere katılımını sağlamak” ifadesi çok geniş çapta bir ifadedir. Burada vurgulanan on binlerce ifade kaç bini ifade etmektedir, tam olarak belli değildir. Oyunlar sonunda bunun ölçülmesinin yapılması tam anlamıyla imkansızdır.

İlk olarak yayınlanan “2012’ye Dair Verdiğimiz Sözler” raporu mirasın bütçesinin nereden geleceğine ve nasıl uygulanacağına dair ayrıntılı bilgiler vermezken, miras aksiyon planında finansmanın nasıl yapılacağı konusunda net ifadeler yer almaktadır: “Şu anda var olan bakanlıklar dahil tüm yapıların bütçelerinden ve hali hazırda uygulanan programları daha fazla güçlendirilerek miras için bir çok fayda sağlanacaktır. Bununla beraber miras için 9,3 milyar poundluk oyunlar bütçesine herhangi ek bir bütçe eklenmeyecektir. Ortaklaşa bir çalışma sonucunda Londra 2012 ilhamlı yardım kurumu olarak Legacy Trust UK kurulmuştur. Bu vakfın amacı, sportif ve kültürel aktiviteler yardımıyla Birleşik

Tablo 1.			
VERİLEN SÖZ Birleşik Krallığı dünyanın önde gelen spor topluluklarından biri yapmak	ARZULANAN HEDEFLERİN BAŞLIKLARI Genç nesle spor yoluyla ilham vermek Daha fazla insanı aktif yaşama özendirmek Elit sporcu başarısı Alanı dönüşüme sokmak Doğu Londra'yı kentsel dönüşüme sokmak	HEDEFLER 2012 itibarıyla 5-16 yaş aralığındaki çocuklara haftada 5 saat, 16-19 yaş aralığındaki çocuklara ise haftada 3 saat kaliteli spor yapma fırsatı sunmak 2012 itibarıyla en az 2 milyon daha insanı aktif yaşama yönlendirmek 2012'de Birleşik Krallığı Olimpiyatlarda madalya sıralamasında 4. sıraya, Paralimpikde ise en az 2. sıraya sokmak 9 binin üzerinde geniş ebatlı bütçelere uygun ev inşa etmek 2012 itibarıyla 20 bin , 2012'den sonra da 12 bin Londra'lı işsize yeni iş fırsatları yaratmak Londra 2012 sayesinde onbinlerce daha fazla çocuğun yerel topluluklarda zaman geçirmesini sağlamak Londra 2012 sayesinde onbinlerce daha fazla çocuğun kültürel aktivitelere katılımını sağlamak Binlerce okul, kolej, üniversite ve diğer öğrenim kurumlarının genç nesle Olimpik ve Paralimpik değerlerle ilham vermelerini sağlamak Deniz aşırı ülkelerdeki üç milyon çocuğun kaliteli beden eğitimi ve spora ulaşımını sağlamak ve bunlara katılımı 2010 itibarıyla düzenli bir şekilde en az 1 milyonda tutmak 2013 itibarıyla Olimpiyat Parkında karbon emisyon oranının yüzde 50 oranında azaltılmasını sağlamak Londra 2012'nin bir sonucu olarak insanları daha sürdürülebilir yaşama yönünde yönlendirmek; karbon atıklarının azaltılması, enerji tasarrufu ve büyük bir çerçevede geri dönüşüm gibi.	
Genç bir nesle ilham vermek	Zaman ve genişleyen yeni eksenler vermek	Londra 2012 sayesinde onbinlerce daha fazla çocuğun yerel topluluklarda zaman geçirmesini sağlamak	
	Yeni kültürel aktivite türleri	Londra 2012 sayesinde onbinlerce daha fazla çocuğun kültürel aktivitelere katılımını sağlamak	
	İlişki içerisinde olup ve öğrenme yetilerini geliştirmek	Binlerce okul, kolej, üniversite ve diğer öğrenim kurumlarının genç nesle Olimpik ve Paralimpik değerlerle ilham vermelerini sağlamak	
	Dünyaya yaymak	Deniz aşırı ülkelerdeki üç milyon çocuğun kaliteli beden eğitimi ve spora ulaşımını sağlamak ve bunlara katılımı 2010 itibarıyla düzenli bir şekilde en az 1 milyonda tutmak	
Olimpiyat Parkını sürdürülebilir yaşam kavramının en güzel örneği yapmak	Sürdürülebilir gelişimin bir modeli olmak	2013 itibarıyla Olimpiyat Parkında karbon emisyon oranının yüzde 50 oranında azaltılmasını sağlamak	
	Sürdürülebilir yaşama ilham vermek	Londra 2012'nin bir sonucu olarak insanları daha sürdürülebilir yaşama yönünde yönlendirmek; karbon atıklarının azaltılması, enerji tasarrufu ve büyük bir çerçevede geri dönüşüm gibi.	

Miras Aksiyon Planı (Tablo 1)

Krallık içerisindeki farklı toplulukları Londra 2012 içerisinde yer alma şansı tanımak ve oyunlardan sonra sürdürülebilir bir miras bırakmaktır. Bu kurumun 40 milyon poundluk finansmanı Piyango ve Sanat Konseyi dahil hali hazırdaki kurumlardan toplanacaktır(DCMS, 2008).”

Bu ifadelerden yola çıkarak elde edilen sonuçlarda bazı muğlak cevaplara rastlamak mümkündür. Ekstra bütçe verilmeden hali hazırda var olan yapıların finansman anlamında Londra 2012 mirasını nasıl destekleyeceği kafalarda soru işareti bırakmıştır. Tam da bu noktaya cevap niteliğinde yeni toplumsal farkındalık projesi Inspire Mark rapor içerisindeki yerini almıştı. “İlham verme programı Londra2012 markasını her zaman kontrol edecektir. İlham verme programı kar amacı gütmeyen projeleri destekleyen çalışmalar ve etkinlikler düzenleyecek ve bunun sonucunda bu organizasyonlara Londra 2012 Inspire Mark ödülü verilecektir. Inspire Mark ödülü Pekin 2008 sonrasında sınırlı sayıda ve yüksek kalitede spor, kültür, eğitim, çevre ve gönüllülük konularında çalışan projelerde ve etkinliklerde ilk adımı atacaktır(DCSM, 2008).”

Inspire Mark enstitüsünün bu planları oldukça eleştirilmiştir. Bunun nedeni Olimpiyat ve Paralimpik markalarının sadece ticari amaçla kullanılması ve diğer kullanımlar için sınırlı bir alan olmasıdır. Oyunların global sponsorlarını koruma amaçlı olan bu sınırlamalar Inspire Mark projesini bir anlamda sıkıntıya sokmuştu. Tüm bunlara rağmen 2011 yılı Aralık ayına kadar yüksek kalitede ve büyük etkiye sahip hemen hemen 2000(www.london2012.com/inspire-programme Ulaşım Tarihi: 8 Aralık 2011) ayrı projede yer alınmıştır. Oyunlar Londra’ya verilmeseydi bu miras projelerinden kaçısı hayata geçerdi diye sorsak herhalde çok azı diye bir cevap verebilirdik. “Hali hazırda var olan programlarından yararlanma” fikri bu 2000 ayrı proje için Inspire Mark projesine ek bir bütçe yükünden kurtarmıştır.

Kilit konulardan bir tanesi spor mirasının uygulanması ve spor mirasının gösterimi konularının birbirinden farklıdır. Eğer amaç spor mirasının gerçekten uygulanması ve bundan fayda elde edilmesi ise çalışmalar bu yönde özgün bir spor mirası oluşturma adına bir süreç gerektirecektir. Ancak amaç spor mirasının gösterimi ise yapılacak çalışmalar tamamen göz boyama ve verilen sözlerinin yerine

getirildiğini kamuoyuna inandırma yönünde ilerleyecektir. Bir mirasın gerçekten uygulanması spor mirasının neleri nasıl ve kimin için yapılabileceği, başarabileceği anlamında bir anlayış isterken spor mirasının gösterimi sadece politikacıların propaganda malzemesi olmaktan başka bir şey ifade etmemektedir.

Miras aksiyon planı daha önce benzeri görülmemiş bir programı ortaya çıkarmış, daha önce yapılan oyunlardan alınan dersler sonucunda programın ilerleyeceğini savunmuş ve iki büyük sistematik araştırmacı tarafından planın uygulanabilirliği analiz edilmiş(McCartney ve ark., 2010 ve Weed ve Dowse, 2009) ve şöyle denmiştir: “Geçmişte sıklıkla rastladığımız gibi hükümetler dev spor etkinliklerinin sonucunda oluşacak faydaları gökten yağacakmışçasına beklemektedir. Ama hepimiz farkındayız ki dikkatle hazırlanmış bir plan olmadan bunun gerçekleşmesi hiçbir zaman garanti değildir. Bu miras aksiyon planı şundan 2012’ye kadar nelerin yapılması gerektiğini açıklamakla birlikte, bizim bunu nasıl takip edeceğimizi ve neyin başarı, neyin başarısızlıkla sonuçlandığını görmemiz yönünde bilgiler sunmaktadır(DCSM, 2008).”

Tablo 1’de belirtilen beş miras sözü ve arzulanan hedefler, engelli nüfusa bırakılacak miras anlamında hiçbir atıf yapmamıştı. Uluslararası Olimpiyat Komitesi kadar Uluslararası Paralimpik Komitesinin rolü de oyunlar için çok büyük önem ifade ederken, bu ihmal oldukça fazla eleştiriye sebep olmuştu(Weed ve Dowse, 2009). 2008 yılında yayınlanan miras aksiyon planından neredeyse iki yıl sonra Mart 2010’da Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı ve Engelli Sorunları Ofisi tarafından ‘Londra 2012: Engelli İnsanlar için Miras(DCMS ve ODI, 2010)’ adında bir rapor yayınlandı. Bu rapor altıncı miras sözü olarak miras aksiyon planına eklenmiş ve üç ana amaç da engelli insanlar adına altıncı miras sözünün altına alt madde olarak yerleştirilmiştir. Bu üç amaç; insanların engelli insanlarla ilgili davranış tarzlarının ve algılarına etki edilip düşüncelerinin değiştirilmesi, engelli insanların spora ve fiziksel aktiviteye katılımının artırılması, iş, ulaşım ve hayat standartlarının engelli insanlar için artırılmasını çalışmak ve toplumu bu yönde yönlendirmek şeklinde sıralanmıştır.

4.5.3. Planların uygulanması: Londra spor mirası stratejisinin rasyonel hale getirilmesi

Britanya’da 2010 yılı Mayıs ayında yapılan genel seçimlerde hiçbir parti tek başına iktidar olacak çoğunluğu sağlayamamış ve seçim sonucunda Liberal Demokrat Parti ve Muhafazakar Parti arasında koalisyon kurulmuştu. Yeni Kültür, Spor ve Medya Bakanlığı sekreteri yaptığı açıklamada “Olimpiyat Oyunları bir numaralı önceliğimiz ve bu fırsata sıkı sıkıya tutunmalıyız” diyecekti. Seçimlerden sonra hazırlanan “Koalisyon: Hükümet için Programımız” raporunda Olimpiyat ve Paralimpik oyunlarının mirasıyla ilgili sorumluluklar, bir önceki hükümetin miras planları çok büyük bir oranda ortadan kaybolmuştu. Bu nedenlerden dolayı etkili bir miras stratejisi için Aralık 2010 tarihini beklemek gerekecekti.

Koalisyon Programında mirasla ilgili aşağıdaki iki madde yer alırken daha geniş bir miras stratejisinin ilerleyen zamanda açıklanacağı belirtilmişti. Bu maddelerden ilki “Koalisyon, Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarının sorunsuz, başarılı bir şekilde düzenlenebilmesi için Londra Belediye Başkanı ile birlikte çalışacağız. Ve sonsuz, özgün bir mirasın oluşturulabilmesi için acil eylem planı oluşturacağız.” olurken ikinci madde de ise “Koalisyon, Olimpik anlayış içerisinde okullardaki spor etkinliklerin düzenli ve daha fazla organize edilebilmesi konusunda yüreklendirici olacaktır ve okullardaki oyun alanlarının korunmasına yardım edecektir.” denilmişti(Cabinet Office, 2010)

Birinci maddeden koalisyon hükümetinin bir önceki hükümetin miras stratejisini sürdürme gibi bir planın olmadığını anlayabiliyoruz. İkinci maddede bahsedilen “Olimpik anlayış içerisinde okullardaki spor etkinliklerin düzenli ve daha fazla organize edilebilmesi konusunda yüreklendirici olma” konusu ise zaten bir önceki hükümetin miras çalışmasının içerisinde de yer bulmaktaydı. Öyle ki Birleşik Krallık okul oyunları dördüncü senesine girmekteydi.

Yeni hükümetin miras planı hazırlıkları sürerken aynı yılın Ağustos ayında, Londra 2012’nin başlamasına 2 yıl kaldı kampanyası yürütülüyordu, dolayısıyla zaman hükümetin aleyhine işliyordu.

Nihayet Aralık ayında oyunların başlamasına 600 günden daha az kala, koalisyon hükümeti “2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarının Mirası için Planlar” adında bir rapor yayınladı.

Bu yeni plan raporunun bir önceki miras planıyla en önemli farkı ise daha rasyonel olmasıydı. Odaklanılan 4 ana miras alanı ise şöyleydi(DCMS, 2010):

- Birleşik Krallığın, özellikle genç kitlenin spora duyduğu tutkuyu, spora katılımı artırma amacıyla kullanmak ve tüm halkı fiziksel olarak daha aktif olma yönünde yüreklendirmek.
- Oyunlara ev sahipliği yapmanın getirdiği ekonomik büyümenin tüm fırsatlarını tam anlamıyla kullanmak.
- Toplulukların birbirleriyle iletişimini artırıp oyunlar vesilesiyle toplum içindeki tüm grupların katılımını sağlamak,
- Olimpiyat Parkının oyunlardan sonrada kalkındırılmasını ve oyunları, Doğu Londra’nın gelişiminin ve değişimin en önemli yapı taşlarından biri olmasını sağlamak.

Ancak bu genel miras planları spesifik rakamlardan kaçınmış ve değerlendirilebilmesi anlamında herhangi bir ölçü sunmamıştır. Bu da planlarının ucunda net bir hedefin olmadığı gibi bir karışıklığa yol açmıştır.

4.5.4. Ortak nokta: londra’nın spora katılım konusundaki miras stratejisi

Singapur’daki adaylık sunumu, miras aksiyon planı ve en sonunda planların rasyonel hale geldiği 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarının Mirası için Planlar raporunda, sosyal, kültürel, ekonomik ve sportif konular kendine yer bulmuştu. Bir önceki hükümetin miras planlarıyla yeni koalisyonun miras planları farklı konulara önem atfetmekteydi. Buna rağmen spora katılım mirası tartışmasız Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Londra Olimpiyat Oyunları Düzenleme Komitesi, hükümet ve Birleşik Krallık medyasının bir numaralı ortak noktasıydı.

Spora katılımı artırma isteği adaylık Singapur’daki sunum başta olmak üzere, miras aksiyon planının birçok sayfasında defalarca belirtilmişti. Miras aksiyon planında 2012/2013 yılları periyodunda 1 milyon daha fazla kişinin spora katılımı

hedefi açık ve net şekilde ifade edilirken yeni koalisyon hükümetini ne yazık ki planları konusunda herhangi bir hedef vermemişti. 1 milyon hedefi hem halk için hem de medya için takip edilmesi çok kolay bir ölçüyken yeni koalisyon ortaya yeni bir hedef koymamıştı. Hatta yeni koalisyon yeni hedef koymadığı gibi farklı bir alternatifi de kamoyuna sunamamıştı.

Mayıs 2010'da yapılan seçimin ardından yeni koalisyon hükümeti, 1 milyon daha fazla insanın aktif yaşama katılması hedefiyle ilgili birçok maddeyi ortadan kaldırırken, Kültür, Olimpiyatlar, Medya ve Spor Bakanlığı Genel Sekreteri Jeremy Hunt, yeni bir sayı hedefinin olmayacağı hatta spora katılımın artırılacağı maddesinin tamamen kaldırılabilceği yönünde sinyaller vermişti. Guardian gazetesine verdiği demeçte Hunt, koalisyon hükümetiyle fiziksel aktivite hedefinin neredeyse ortadan kalktığını, yerine “daha anlamlı” ulusal çapta ölçümleme gelebileceğini belirtmişti(Gibson, 2011).

Oyunların başlamasına 250 olmasına rağmen koalisyon “daha anlamlı” bir ölçümlemeyi kamuoyuna sunamamıştı. Bunun başlıca sebeplerinden bir tanesi yeni koyulacak hedefin bu kısa süre içerisinde gerçekleştiremeyecek olması yönündeki endişelerdi.

Her ne kadar miras hedefi ortaya başarı ölçüsü koysa da, spora katılım stratejisi konusunda bir şey demiyordu. İşte tam bu noktada da koalisyon hükümetinin bazı alternatif planları hayata geçirilmişti. “İnsanların Oyun Alanları(www.sportengland.org/about_us/places_people_play_%E2%80%93_93_deliver_in.aspx Ulaşım Tarihi: 8 Kasım 2011)” adlı “geniş kitlelerin spora katılımını artırmayı amaçlayan miras planı” kasım 2010'da duyurulmuştu. Bu projeye Ulusal Piyango Kurumundan 135 milyon poundluk bir yatırım gelmişti. Ancak bu projenin Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarının mirasıyla doğrudan bir alakası yoktu. Dahası oluşturulmuş bir stratejinin bir parçasını da oluşturmuyordu. Koalisyon hükümetinin bu konuya yaklaşımını Spor Bakanı Hugh Robertson şöyle özetliyordu: “Ulusal Piyango Kurumundan alınacak fonun daha fazla olması ve bu fonun spor alanlarına, gönüllülüğe, alanların korunmasına ve geliştirilmesine harcanması sonucunda herkesin spora katılımı konusunda önemli bir adım atılmış

olacaktır. İnsanlar Olimpiyat Oyunların mirasından konuştuğu zaman, biz onların “İnsanların Oyun Alanları” hakkında konuşmalarını istiyoruz, böylelikle onların dışarı çıkmasını ve spora katılmasını sağlıyor olacağız(www.culture.gov.uk/news/news_stories/7565.aspx, Erişim Tarihi: 1 Aralık 2011).

Bu açıklamanın ışığında spor bakanlığının ve dolayısıyla hükümetin geniş bir spor mirası stratejisi yerine zaten halihazırda inşa edilmekte olan spor tesislerinin yerine yenilerini ekleyip bunun sonucunda da spora katılımın artmasını bekledikleri görülmektedir. Amaç insanların spora katılımını artırmak olsa da bu planın sonucunda spor alanları artacak spor yapan insanlar daha fazla spor yapabilecekken yeni insanların spora katılımı için nasıl bir teşvik olacağı konusu tam bir soru işaretidir. Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik oyunları insanlara değil spor alanları alanlarına ilham verecek sonucunu çıkarmak çok da acımasız olmasa gerek.

Londra 2012 miras stratejileri rasyonelleşirken, oyunların düzenlenme bütçesi olan 9,3 milyar pound tam olarak rasyonelleşememişti. Sonuç olarak Britanya halkı Hazine bakanlığı tarafından yapılan bu yatırımın her bir bireye 150 pound düşecek şekilde bir yatırıma dönmesini isteme hakkını elinde bulunduruyordu(Weed, 2010)

4.5.5. Londra 2012 miras stratejisi neleri gerçekleştirdi?

Britanya Başbakanı David Cameron “2012’nin Ötesinde: Londra 2012 Miras Hikayesi(DCSM, 2012)” raporunun tanıtım toplantısında “miras fikrinin Londra 2012’nin DNA’sını oluşturduğunu” iddia etti(Cameron, 2012). Bunun yanında “Tarihin gördüğü ilk Miras Oyunları ve bunun sayesinde değişen hayatların hikayesi” gibi bir bölüm de raporun içerisinde kendine yer buldu. Her ne kadar “2012’nin Ötesinde” koalisyon hükümetinin ilk geniş çaplı miras stratejisi olsa da detaylar konusunda yine de yetersiz kalmaktaydı. Öncelikler stratejinin içerisinde listelenmesine rağmen, bu önceliklerin nasıl hayata geçirileceği konusu kısaca geçilmekteydi. Bunun da ötesinde, bazı önceliklerin hayata geçirilmesi konusu ölçülebilirken bazıları ölçülenemeyecek kapsamdaydı. Tüm bunlara rağmen raporun içerisinden geçen “Tarihin gördüğü ilk Miras Oyunları” ifadesi sanki hedeflenen tüm miras planlarının hayata geçirildiği gibi bir imaj oluşturuyordu. Buna rağmen Tablo

2’de yer alan miras başlıklarının başarıya ulaştırılıp ulaştırılmadığı konusunda neredeyse elimizde hiçbir data bulunmuyordu.

4.5.5.1. Spor: bir nesle ilham ver

Bir önceki hükümetin çok ses getiren Londra 2012 sayesinde iki milyon aktif yaşama katılan insan hedefi(Tablo 2.) koalisyon hükümeti tarafından iptal edilerek yerine Weed’e notlarına göre “daha anlamlı ulusal bir ölçü” (Gibson, 2011) kavramı ortaya atılarak hiçbir zaman bu uğraşın maddileştiremeyeceğine dikkat çekilmişti. Aslına bakılırsa “2012’nin Ötesinde” raporunda yer alan iki spora katılım odaklı madde, spora katılım oranlarındaki düşüşe yapılan atıf ve spora yüz çeviren gençlerin hedeflenmesi(DCSM, 2012), spora katılımı amaçlayan hedeflerden daha ziyade iyileştirici ölçüler gibi lanse edilmişti. Buradan yapılacak çıkarıma göre “daha anlamlı ulusal bir ölçü” kavramıyla hedeflenmek istenen şey Londra 2012 sonrası spora katılımın, Londra 2012’den önceye göre az olmaması şeklindedir. Bu iddiayı Spor Bakanı’nın şu sözlerine dayandırabiliriz: “biz hedefleri koymadan önce saha şartları oldukça zordu. Spora katılım oranları Birleşik Krallıkta uzun bir süredir oldukça sönük vaziyettedir”(DCMS, 2012). Ancak bu doğru değildi. Hükümetin kendi spora katılım anketi, aktif insanlar anketi, gösteriyordu ki Londra Olimpiyatlarına 4 yıl kala son 2 yılda(2006/2007 ve 2007/2008) %4’lük bir artış gösteriyordu (<http://www.sportengland.org/research/who-plays-sport/>, Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2013). Bu datalar “2012’nin Ötesinde” raporundan sonrada yayınlansa rapor şunu açık ve net bir şekilde gösteriyor ki ne Birleşik Krallıkta spora katılım konusunda uzun süredir sönüklük ne de spora katılım oranında düşüş söz konusu değil.

Buna rağmen miras hikayesinin bir diğer ayağını oluşturan yatırımlar; spora ulusal loto reformlarından sağlanan ekstra 500 milyon sterlin, gençlik sporuna 5 yıl içerisinde yön verecek sporlara ayrılan 1 milyar sterlin ve İnsanların Spor Alanları programına ayrılan 135 milyon sterlinin amacı ulusun spora katılımını artırmaktı(DCSM, 2012). Tabi tüm bu yatırım beklentiler çerçevesinde yapılmıyordu; bu beklentiler ise yerel okullarda 6000’in üzerinde topluluk spor kulübünün kurulması ve 2012 itibariyle 100 bin yetişkinin birden fazla Olimpik ve Paralimpik sporuna katılım sağlanmasının hedeflendiği Altın Proje programıydı. Miras ölçüsü

olarak saptanan bu hedeflere ulaşılmıştı. Buna benzer olarak İngiltere genelinde “okullarda çekişme içeren sporları canlandırma” adı altında sunulan projeye de 12 bin okul katılım sağlamıştı. Ancak ne çocukların sayıca ya da nitelikçe spora katılımının arttığına dair elimizde bir kanıt var ne de bir önceki hükümetin koalisyon hükümeti tarafından uygulamadan kaldırılan okul sporları partnerliği programıyla karşılaştırıldığında bu programın daha etkin olduğunu söyleyebiliyoruz.

Total olarak “2012’nin ötesinde” raporuna göre miras stratejisinin parçası olarak spora 1.6 milyar poundluk bir yatırımı yapıldı.

4.5.5.2. Büyüme: ekonomik iyileşmeyi destekleme

Spora katılım miras hedefi 2012 oyunlarının medya tarafından en dikkat çeken konusu olsa da ekonomik hedefler politikacılar tarafından daha fazla eğilim gösterilen konuydu. Bunun sebebi oyunlara harcanan 9,3 milyar poundluk toplum harcamalarının nereye gittiği konusunda kitleleri ekonomik çıktılarla ikna etmenin daha sağlam bir gerekçe oluşturması olarak gösterilebilir. Ancak bu o kadar da kolay, altı doldurabilecek basitlikte bir konu değildi. Çünkü oyunların ekonomiye direkt etkisini rakamlara dökmek o kadar da basit değildi. Sonuç olarak büyüme konusundaki öncelikler tablo 2’de listelendiği şekliyle miras planının diğer başlıklarına göre en zor ölçülecek maddesiydi.

“2012’nin Ötesinde” raporunda beş miras önceliği listelense de, Londra 2012 gibi dev spor etkinliklerinde ekonomik etki konusunda kabul görmüş geniş kapsamlı iki bakış açısı söz konusudur(Chalip, 2004): ilki Olimpiyat Oyunlarından önce Olimpik parkın ve diğer yapıların inşa sürecinin etkileri, ikincisi ise Olimpiyat Oyunlarından sonra oyunların iş dünyasına, turizme etkisi olarak belirtilebilir.

Oyunların hazırlık ve inşa sürecinde Birleşik Krallık ekonomisine bazı noktalarda net etki ettiği görülmüştür. LOCOG’un imzaladığı kontratlardan 900 milyon poundluk kısmı Birleşik Krallık iş dünyasına verilmişti(DCMS, 2012), bununla beraber 6 milyar pound değerindeki Olimpiyat Parkı kontratlarının %98’lik kısmı Birleşik Krallıkta merkezi bulunan şirketlere verilmişti ki bunların üçte ikisi orta ve küçük ölçekli firmalardı(DCMS, 2012). Ancak bu kontratlar ve diğer hazırlık süreçleri mirastan daha çok oyunların direkt etkisi olarak adlandırmak daha doğru olur. Eğer bu kontratlar ilgili orta ve küçük ölçekli firmalara oyunlardan sonra da

sağlanabiliyor olacağının kesinliği olsa o zaman net bir mirastan bahsetmek daha doğru olurdu.

“BÜYÜK(GREAT)” kampanyası Birleşik Krallık hükümeti tarafından o güne kadar yayınlanmış en iddialı ve kapsamlı pazarlama kampanyası olarak Birleşik Krallık firmalarına 1 milyar pound ekstra iş gücü imkanı oluşturmayı amaçlamış ve uluslararası ziyaretçilerin oyunların ardından gelecek dört yıl içerisinde 2 milyar pound ekstra harcama yapmasını hedef edinmiştir(DCMS, 2012). Sonuç olarak turizm getirilerini maksimize etmek için efektif bir miras stratejisi oluşturulsa da, kaynağı belirtilmeyen öngörülerin yer aldığı “2012’nin Ötesinde” raporu belirgin şekilde mirası olduğundan daha fazlaymış gibi göstermiştir.

4.5.5.3. İnsanlar: anı yaşayıp tarihe tanıklık etmek

Spor ve büyümenin öncelikli olması gibi miras başlığının altında yerini alan bir diğer öncelik de insandır(Tablo 2). İnsan faktörü aynı zamanda Birleşik Krallık çapındaki tüm insanların bir araya getirilmesi gibi büyük bir hedef doğrultusunda sunulmuştur. Olimpiyat ve Paralimpik oyunların bu konuda önemli bir merhem olacağı ön görülmüştür. Bu merhemin bir politik araç olarak hükümet tarafından kullanılacağı da çok açık belliydi.

İnsanlar faktörünün altında bir bütün olarak Birleşik Krallıkta yaşayan insanların oyunların kültürel ve gönüllülük aktivitelerine en üst seviyede katılımı yatıyordu. Planlardan bir tanesi Olimpiyat Meşalesinin 8 bin millik yolculuk serüveninde insanların %95’inin kolayca ulaşabileceği rota içerisinde gezdirilmesiydi(DCMS, 2012). Ancak Olimpiyat meşalesinin insanları bir araya getirme konusunda üstleneceği rol, meşalenin geçeceği lokasyonlarda yapılması planlanan kültürel aktiviteler ve bunların nasıl mirasa dönüştürüleceğiyle ilgili konular “2012’nin Ötesinde” raporunda açıkça belirtilmemiştir.

Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarının şüphesiz bir diğer etki alanı gönüllüler olmuştur. “2012’nin Ötesinde” raporunda yaklaşık 70 bin gönüllünün oyunların düzenlenmesinde rol alacağı ve 8 binin üzerinde gönüllünün de oyunlar sırasında bir Londra elçisi gibi ziyaretçilere yardımcı olacağı belirtilmiştir(DCMS, 2012). Buna rağmen gerçek bir gönüllülük mirası başarısından söz edebilmek için belirtilen

sayıdaki gönüllülerin oyunlardan sonra kendi topluluklarında ne yapacağı önemli olmasına rağmen bu durumdan “2012’nin ötesinde” raporunda bahsedilmemiştir.

Bir önceki hükümet Miras aksiyon planında(Tablo 1) engelli insanlarla ilgili miras konularını gözden kaçırmış olsa da Birleşik Krallık genel seçimlerinden hemen önce gecikmiş olmasına rağmen engelli insanlarla ilgili bir miras planı yayınlanmıştı(DCMS ve ODI, 2010). Bu raporda engellilerle ilgili bilincin artması, davranış şeklinin değişmesi, spora engelli insanların katılımını ve ulaşılabilirliğini arttırmak ön plana çıkmıştı. Buna benzer öncelikler “2012’nin ötesinde” raporunda da yer bulmasında rağmen daha çok Paralimpik sporların tanıtımı ve ön plana çıkarılması raporun ilk iki sayfasında yer almıştı. Bu durum asıl odağın engelli insanlar değil engelli sporlar olması nedeniyle engellilerle ilgili ele geçmiş bir bakış açısı değişimi fırsatının kaçırılması anlamına gelmiştir.

4.5.5.4. Şehir: Londra’nın en yeni bölgesi

Londra 2012’nin en net miraslarından bir tanesi şüphesiz olimpiyat parkı çevresinin uğrayacağı dönüşümdü. “2012’nin ötesinde” raporu bu konuda bir çok hedef barındırmıştır. Olimpiyat parkının inşası sırasında 46 bin insanın çalışması ve bunların yarısının yerel insanlardan oluşması, bunun yanında Londra 2012 iş gücünün %20’sinin olimpiyata ev sahipliği yapan 6 yerel bölge insanlarından oluşması, bu insanları %13’ünün daha önce işsiz %7’sinin de engelli insanlar olması örnek gösterilebilir(DCMS, 2012). Dahası, bu işbirliklerinin uzun süreli mirasının yerel insanlara kalıcı iş olanakları getireceği görülmüştür(PricewaterhouseCoopers, 2011). Ayrıca bölgeye yapılan 11 okul ve bakımevi, halka hizmet vermek üzere 3 sağlık merkezi diğer dönüşüm mirasları arasında sayılabilir(DCMS, 2012). Bunların dışında Doğu Londra’nın dönüşümünü hedefleyen miras stratejisinin 2002 yılında verilmiş adaylığın en erken stratejik kararlarından biri olduğu da söylenebilir. Bu kararlar oyunlar öncesi yapılan “Olimpiyat Oyunları Etki Çalışması”nın en büyük ilgiyi görmesine sebep olmuştur(University of East London(UEL), 2010). Bu alanın oyunlardan önce bir kullanışsız, bakımsız ve bataklık bir bölge olması oyunlarla beraber gelen yatırımlarla oyunlar sonrası bu bölgenin yaşayan ciddi bir yerel miras haline gelmesine vesile olması planlanmıştır. Bu bölgeye yapılan toplu konutlar ve alışveriş merkezi bölgenin kalkınmasının önemli bir aracı olarak düşünülmüştür.

4.5.6. Londra 2012 miras stratejisiyle ilgili genel kanı

Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarından kalacak mirasın hayata geçirilmesinin politize edilmesi, ortaya çıkan faaliyet ve sonuçların olabildiğince görevdeki hükümetin miras stratejisine dayandırılması ancak bir programa başvuru teorisi yaklaşımı(Rogers, 2008) yardımıyla açıklanabilir. Tüm bu miras yatırımları oyunlar düzenlenmesi söz konusu olmasaydı yapılır mıydı? Tüm bu programlar olimpiyat oyunları düzenlenmeyecek olsa bu kadar geniş bir yüzeye yayılır mıydı? Bu iki soruyu sormak sonuçların saptanmasına ve miras stratejine dayandırmasına yardımcı olacaktır. Bu analiz gösteriyor ki üç alanda ortaya çıkan spor mirası sonuçları oluşturulan miras stratejilerine dayandırılabilir; birincisi iş dünyasının güçlendirilmiş yetenek ve kapasitesinin oyunlara katılımı uzun vadede yapılacak yatırımın bir habercisi niteliğinde, ikincisi Londra ve Britanya geneline yapılan ekstra turizm yatırımı, oyunlar için kurgulanan stratejik pazarlama kampanyalarıyla bir araya gelerek etkiyi daha güçlü kıldığı ve üçüncüsü de Olimpiyat parkı çevresinde yapılan kentsel dönüşüm yatırımının Doğu Londra'nın uzun vadeli miras kararının bir sonucu olması. Bunun dışında bir çok farklı alanda ortaya çıkan etki oyunlara dayandırılabilir, bunların bazıları, örneğin oyunlardaki gönüllülük tecrübesi, strateji kapsamında yönetildiğidir. Ancak bu etkilerin uzun süreli miras çıktılarına dönüştürülebileceğine dair elimizde çok az kanıt bulunmaktadır. Son olarak spora katılım gibi miras sonucu ortaya çıktığı iddia edilen bazı alanlar ne miras stratejisine ne de oyunların bir sonucu olarak ortaya çıkar diye kesin bir ifade kullanılamaz.

Britanya'nın uzun atlama disiplinde Olimpiyat şampiyonu sporcusu Greg Rutherford ise miras konusunda birçok şey yapıldığını ancak bu yapılanları yetersiz kaldığını açıklamıştı. Rutherford, Olimpiyat oyunlarının Birleşik Krallıkta bir çok insana ilham verdiğini ve bu insanların spora katılım için yerel spor kulüplerinin kapılarını açındırdığını ancak bu yerel spor kulüplerindeki gerek imkan eksiklikleri gerek ilgisizlikten dolayı spora ilgi duyan insanların ilgilerini kaybettiğini anlatmış, bunun büyük bir utanç olduğunu belirtmişti(Bryant, 2015).

Sonuç olarak şu ifade çok net ki Londra 2012 miras stratejisi, iş dünyasının kapasitesinin gücünü artırma, ekstra turizm harcaması ve Doğu Londra'nın

dönüşüme uğratılması gibi kayda değer miras sonuçlarına vesile olmuştur. Buna rağmen, nihai kanı oyunlara harcanan 9,3 milyar poundluk yatırımla daha fazlası yapılmalıydı şeklindedir.

4.5.7. Londra 2012 spor mirasında etkin olan kurum ve kuruluşlar

Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarının mirasının oluşturulmasında ve sürdürülebilir olmasında aşağıdaki kurumların farklı alanlarda katkıları olmuştur, kurumlar ve etki alanları şu şekildedir:

- Department of Culture, Media and Sport: Olimpik miras planının kurgulanması ve sahaya uygulanmasında rol oynamıştır (<https://www.gov.uk/government/groups/olympic-and-paralympic-legacy-unit> Ulaşım Tarihi: 12.3.2016).
- The Legacy Corporation: Başta Queen Elizabeth Olimpiyat Parkı olmak üzere Olimpik tesislerin mirasıyla ilgilenmiştir (<http://www.queenelizabetholympicpark.co.uk/our-story/the-legacy-corporation> Ulaşım Tarihi: 12.3.2016).
- The Legacy Trust: 2007’de oyunlar düzenlemeye önce kurulan bu vakıf, olimpiyatların kültürel ve sportif öğelerinin içerisinde olduğu farklı etkinlikler düzenleyip ülke çapında farkındalık ve miras oluşturmayı amaçlamıştır (<http://www.communitygames.org.uk/content/legacy-trust-uk> Ulaşım Tarihi: 12.03.2016).
- Learning Legacy: Londra Olimpiyatları için yapılan tesislerin yapım sürecinde öğrenilen sağlık, güvenlik, inovasyon, tasarım, sürdürülebilirlik gibi konulardaki bilgi birikimini ülke çapındaki tüm iş dünyasına aktarmayı amaç edinmiş bir miras kuruluşudur(<http://learninglegacy.independent.gov.uk/about/> Ulaşım Tarihi: 12.03.2016).
- Join In Trust: Londra 2012’de 80 binin üzerinde gönüllü görev almıştır. Join In Trust’ın amacı oyunlardan sonra bu gönüllülerin her birinin yaşadıkları bölgelerde kültür elçileri olup farklı aktiviteler düzenlemelerini ve toplumu spor ve aktiviteler etrafında buluşturmaktır(<https://www.joininuk.org/about-us/> Ulaşım Tarihi: 12.03.2016).

- Sported: Engelli bireylerin sportif aktivitelerle daha fazla buluşmasını destekleyen ve bu kapsamda yerel kulüplere “know-how” yani nasıl yapılır bilgi birikiminin aktarımının yapıldığı bir vakıftır(<https://sported.org.uk/about-us/> Ulaşım Tarihi: 12.03.2016).
- Sport England: Department of Culture, Media and Sport’un bir kuruluşu olan Sport England’ın amacı topluluk spor sistemine fon yaratmak ve bu vesileyle spor yapan, aktiviteye katılan insan sayısını artırmaktır. Bunu yaparken hem ulusal kuruluşlardan hem de özel kuruluşlardan yardım alan Sport England, yediden yetmişe geniş çapta bir topluluğa aktivite fırsatı sunuyor(<https://www.sportengland.org/active-nation/our-strategy/> Ulaşım Tarihi: 12.03.2016).

5.GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde yapılan araştırmanın desenine, örneklemine, veri toplama sürecine ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

5.1. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yararları

Spor Mirası kavramı Türk spor literatüründe kendine yeterince yer bulamamış bir kavramdır. Peki, spor mirası dev spor etkinliklerini düzenleyen şehirlere ne gibi katkılar yapabilir?

Bu problem cümlesi çerçevesindeki araştırma; dev spor etkinliklerine aday olmayı planlayan veya ev sahipliği hakkı kazanan kentlerde en üst düzeyde toplumsal fayda oluşturulması için spor mirasının nasıl katkı yapabileceğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusundan 2012 Londra Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları'nın ortaya koyduğu soyut ve somut mirasları örneklemine almıştır. Dev spor organizasyonlarına aday olmanın veya düzenlemenin ülkelerin ekonomilerine getirdiği ağır yüke rağmen yeterli katma değeri maddi ve manevi olarak aday şehirlerde oluşturamaması bilimsel olarak bu konuda araştırma yapılmasını önemli kılmaktadır.

5.2.Araştırmanın Metodolojisi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır.

Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütünsel bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir(Yıldırım ve Şimşek, 2002).

Doküman, sosyal olgular üzerine bilgi sağlayan herhangi bir malzemedir ve araştırmacının eylemlerinden bağımsız olarak var olur(Corbetta, 2003). Doküman analizi ise araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar, belge yoksa tarih de yoktur(Madge, 1965).

Doküman analizinin güçlü yönleri kolay ulaşılamayacak özneler olması, tepkiselliğin olmaması, bireysellik ve özgünlük içermesi, nitelikli olması ve göreceli düşük bütçeli olması şeklinde sıralanabilir(Yıldırım ve Şimşek, 2002).

Doküman analizinin zayıf yönleri ise olası yanlışlık, olası eksiklik, standart bir formatın olmaması ve kodlama zorluğudur(Yıldırım ve Şimşek, 2002).

Doküman incelemesi yaparken izlenecek aşamalar dökümanlara ulaşma, orijinalliğini kontrol etme, dökümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma olarak çerçevelendirilebilir. Bilgi ve belge kaynakları iki farklı biçimde sınıflandırılmıştır; bunlar, niteliklerine göre bilgi ve belge kaynakları, bulundukları ortama göre bilgi ve belge kaynakları şeklindedir.(Geray, 2006).

Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması planlanan olgular hakkında bilgi içeren yazılı dokümanların analizini kapsamaktadır. Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli bir zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanların ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır(Yıldırım ve Şimşek, 2002).

Bu çalışmada yapılandırılmamış bir mülakat yapılmış olup çalışmanın eklerine eklenmiştir.

5.2.1. Araştırmanın değişkenleri, varsayımları ve modeli

Bu araştırma, tanımlayıcı nitelikte bir araştırmadır. Tanımlayıcı araştırma modelinde temel amaç, inceleme konusu olan olayın değişkenlerini ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri tanımlamak ve bu tanımlamaya dayanarak ileriye dönük tahminler yapabilmektir. Bu sebeple bu modelin kullanıldığı araştırmalarda çoğu kez iki veya daha fazla sayıdaki değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanır.

5.2.2. Veri toplama aracı ve analizi

Bu çalışmada içerik analizi yöntemi bu uygulanmıştır. İçerik analizi genellikle çok sayıdaki metin içeriklerinin ortak yönlerini ortaya çıkarmak amacıyla, önemli olan anlamların yapılandırılmasına ve sınıflandırılmasına yönelik, nitelden nicele doğru genelleştirmeyi sağlayan bir yorum biçimidir(Gökçe, 2006). Bu çalışmada yer alacak başlıca kaynaklar arasında Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin internet üzerinden paylaştığı olduğu spor mirası içeriği (https://stillmed.olympic.org/Documents/Olympism_in_action/Legacy/2013_Booklet

[Legacy.pdf](#) Erişim Tarihi: 12 Eylül 2013), Birleşik Krallık Kültür, Medya ve Spor Bakanlığının internet üzerinden paylaşmış olduğu spor mirası içeriği (Department for Culture, Media and Sport, Plans for the Legacy from the 2012 Olympic and Paralympic Games, London, UK, (2010), https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/78105/201210_Legacy_Publication.pdf), spor mirası için önemli bir kaynak olan Routledge handbook of sport and legacy(2015), Meeting The Challenge of Major Sports Events(2012) kaynaklarından sıklıkla yararlanılacaktır. Bunların yanında miras ve dev spor etkinlikleri üzerine yazılmış birçok kitap, makale ve yayın da yine tez içerisinde bir anlam bütünlüğü prensibiyle yer almıştır.

Bunların yanı sıra spor mirası ve adaylık mirası konularında Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Genel Sekreter Yardımcısı Yalçın Aksoy ile yapılandırılmamış bir mülakat yapılmıştır.

Ayrıca 2015 yılında yayımlanan “Routledge Handbook of Sport and Legacy”, 2016 yılında yayımlanan, “The Olympic Legacy” kitaplarından yararlanılmıştır.

5.3. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği

İçerik analizinde geçerliğin sağlanabilmesi, araştırmanın amaçları ve araçları arasındaki uyuma bağlıdır(Gökçe, 2006). İçerik analizinde kategorilerin tanımlarından başka geçerliği ölçme aracı yoktur. Bundan dolayı içerik analizinde kategorilerin tanımlarının açıkça paylaşılabilir özellikte olması ve aşamaların iyi tanımlanmış olması gereklidir. Güvenirlik ise özellikle kategori sistemi ve buna bağlı olarak kodlama işlemi ile yapılmaktadır. Bu nedenle, güvenilirliğin en önemli belirtisi, kategori sisteminin oluşturulması ve her bir kategorinin açıkça tanımlanması işlemidir(Gökçe, 2006). Bu şekilde yapılan bu araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması için kurumsal yapı temel alınarak kategorilerin belirlenmesi sağlanmıştır. Seçim etkisi açısından bir sorun yaşanmaması adına, araştırmanın örneği olarak belirlenen Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları hakkında birçok kaynağa başvurularak elde edilen veriler tez içerisinde anlam bütünlüğü oluşturacak şekilde düzenlenmiştir.

6. BULGULAR

Dev spor organizasyonlarını sürdürülebilir kılmayı amaçlayan spor mirası kavramı çerçevesinde dev spor etkinliklerine aday olmayı planlayan veya ev sahipliği hakkı kazanan kentlerde en üst düzeyde toplumsal fayda oluşturulmasının amaçlandığı bu çalışmada yerli ve yabancı literatürden toplamda altmış beş kaynak incelenmiştir. Bu araştırmaların sonucunda ortaya çıkan bulgular şu şekilde sıralanabilir.

Spor mirası, yapısı gereği yüzde yüz ölçümlenebilir bir kavram değildir. Somut miras öğeleri daha net gözlemlenebilir ve ölçülebilirken, soyut miras, sahip olduğu karmaşık yapı nedeniyle daha zor ölçümlenebilir niteliktedir(University of East London(UEL), 2010). Yapmış olduğumuz mülakatta görüleceği gibi İstanbul'un Olimpiyat adaylıkları soyut mirasa ölçülemeyen olumlu bir katkı sağlarken somut mirasa Olimpiyatlar alınmadan inşa edilen Atatürk Olimpiyat Stadıyla olumsuz katkı yapmıştır.

Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları örneğinde görüldüğü üzere her ne kadar yüzde yüz hayata geçirilebildiği söylenemese de(Bryant, 2015), planlanmış bir mirasın ülke ekonomisine ve sporuna önemli katkıları olacağı düşünülmüştür(Lauermann, 2014). Miras planlaması sayesinde, öne sürülen hedeflerin oyunlardan sonra açıkça gözlemlenebilmesi ve sorgulanabilmesi olanaklıdır.

Mirasın sürdürülebilir ve yenilenebilir olması önemlidir. Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik oyunlarında ortaya konulan miras hedefleri ilk hükümet değişikliğinde devre dışı kalmış ve yeni hükümetle beraber yeni hedefler söz konusu olmuştur. Bu durumun daha önce ortaya konulan planların uygulanabilirliğine ve verimliliğine belli bir ölçüde ket vurduğu söylenebilir. Sürdürülebilirlikle beraber yenilenebilir bir miras planı da önem arz etmektedir. Sosyal hayatta ve sporda yer eden değişimlere ayak uydurabilen bir miras programı başarı yakalama konusunda oldukça avantajlı olacağı çıkarımı yapılabilir.

Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları adaylık aşamasında planlanan bütçenin yaklaşık 4 katına hayata geçirildi. Bu açıdan ekonomik açıdan bir başarısızlık olduğu gözlemlenmiştir(Bryant, 2015).

Turizm açısıından Londra dünyanın en çok ziyaret edilen şehirlerinden biri olduğu söylenebilir. Olimpiyat oyunlarının bu açıdan bir miras bırakıp bırakmadığı da yine ölçümlenebilir bir değer değildir. Ancak kente ve ulusa bakış açısının oyunlar vesilesiyle değiştiğı söylenebilir. Bu da bir soyut miras ögesidir.

Çevresel açıdan Doğu Londra'nın dönüşümüne yardımcı olan Olimpiyat Oyunlarının bölgeye önemli bir miras bıraktığı görülmüştür(University of East London(UEL), 2010).

Sosyo-kültürel açıdan milli gurur kaynağı olarak Büyük Britanya'nın dünya sahnesinde tanıtımına katkıda bulunulmuştur.

Oyunlar her dönem olduğu gibi mevcut hükümete politik faydalar kazandırmış ve oyunların gücünden yararlanılmıştır.

Ayrıca 2012 Londra Olimpiyatları'nın mirası olarak şu ögeler sayılabilir; Elit spora yatırımda %13 artış yaşanmış, uluslararası ilham programına 20 farklı ülkeden 15 milyon kişinin katılmış, olimpiyatlar için bölgede yapılan 8 tesisten 8'inin de bir yıl içerisinde geleceğı belirlenmiş, 6,5 milyar dolarlık ulaşım altyapısına aktarım sağlanmış, 70 bin işsiz Londralı için iş olanaklarının oluşturmuş, 2020'ya kadar yaklaşık 29-41 milyar sterlin büyüklüğünde bir ekonomi yaratmış, Join In kuruluşu vasıtasıyla 100 bin yeni gönüllüyü topluluk aktivitelerine kazandırılmış, The Sported Foundation vasıtasıyla danışmanlığa ihtiyaç duyan spor kulüplerine ve paralimpik sporlara üst düzey destek verilmiştir.(H.M. Government, 2014).

Olimpiyat ve paralimpik oyunlarını düzenlemenin Londra'ya ve dolayısıyla Büyük Britanya'ya bıraktığı en büyük miras sportif anlamda gözlemlenmiştir. Oyunlara adaylık sürecinde 2004 Atina oyunlarında Britanya madalya sıralamasında 10. sıradayken oyunlara ev sahipliğinin kazanılmasının ardından ilk oyunlar olan 2008 Pekin Oyunlarında 4. sıraya yükselmiştir, 2012'de ev sahibi olarak katılım sağladığı Londra Olimpiyatlarında Rusya'yı geçip 3. sıraya çıkan Britanya takımı, 2016 Rio'da ise Çin'i geçip 2. sıraya kadar yükselmiştir(<http://www.bbc.com/sport/olympics/36792200> Ulaşım Tarihi: 14.08.2016). Bu veriler ışığında sportif açıdan pozitif bir mirasın ortaya çıktığı söylenebilir.

7. TARTIŞMA VE SONUÇ

Dev spor organizasyonlarını düzenlemek veya düzenlemeye aday olmak her geçen yıl daha ciddi bir ekonomik altyapı gerektirmektedir. Son düdük çaldıktan ya da son yarış tamamlandıktan sonra dev spor organizasyonlarından geriye toplumsal fayda sağlayacak ne kalıyor?

Bu soru üzerinden dev spor organizasyonlarını sürdürülebilir kılmayı amaçlayan spor mirası kavramı çerçevesinde dev spor etkinliklerine aday olmayı planlayan veya ev sahipliği hakkı kazanan kentlerde üst düzey fayda sağlanabilmesi için iyi ve kötü örnekler ortaya konmuştur. Tez içerisinde bu amaç doğrultusunda başta Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları olmak üzere birçok dev spor organizasyonu örneklem olarak alınıp ortaya konulan soyut ve somut miraslar kaynaklar yardımıyla açıklanmaya çalışılmıştır.

Doğu Londra Üniversitesi'nin hazırladığı 2012 Londra Olimpiyatları öncesi raporunda mirasa yönelik 56 farklı konu başlığına bakılmıştır. Bu raporda negatif bir mirasa rastlanmazken bazı pozitif miras öğelerine rastlanmıştır ancak birçok başlıktaki konular ne negatif ne de pozitif olmuştur. Aynı rapor Olimpiyatlar dahilinde Doğu Londra'nın kentsel yapısının pozitif yönde değiştiğine dair saptamalarda bulunmuştur(University of East London(UEL), 2010).

Londra 2012 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarının gelecekte düzenlenecek dev spor organizasyonlarına gönüllülük yönetimi konusunda önemli etkileri olduğu bazı kaynaklarca vurgulanırken, yapılan araştırmaya göre gönüllülerin %66,2'si Londra 2012'nin kendilerini bir sonraki dev spor etkinliklerinde gönüllü olmaya ilhamlandığını belirtmiştir(Koutrou ve Ark. 2016).

Londra 2012'nin başarılı olduğunu savunan kaynaklar olduğu gibi Oyunlar öncesinde ortaya konulan planları Oyunlar sonrasında yeterince yerine getiremediğini düşünenler de olmuştur(Bryant, 2015).

Bazı kaynaklar ise tam tersi bir düşünce sergileyip, Büyük Britanya sporundaki son yıllardaki yükselişin sebebini Londra 2012'ye bağlamıştır(<http://www.bbc.com/sport/olympics/36792200> Ulaşım Tarihi: 14.08.2016).

Londra 2012'nin Paralimpik sporlar için de ortaya koyduğu bazı miras başarıları söz konusu olmuştur. Yapılan araştırmaya katılan insanların %81'i oyunların engelli farkındalığını pozitif yönde etkilediğini söylemiştir, bununla beraber engelli insanların spora katılımında artış olduğu gözlemlenmiştir((H.M. Government, 2014).

Sonuca bakıldığında ise dev spor etkinlikleri düzenlendikten sonra ortaya çıkan mirasın olumlu mu, olumsuz mu olacağı yine organizasyonu düzenleyen kuruluşlara bağlı olduğu görülmüştür. Planlı bir miras programının, dev spor etkinlikleri mirasından en üst faydanın alınması noktasında önemli katkılar yapacağı saptanmıştır(Lauermann, 2014).

Ancak sadece mirası planlamanın da yeterli olmayacağı çıkarımı yapılmıştır. Planlamanın hayata geçirilmesi tüm paydaşların aynı hedef doğrultusunda çalışması ve planlamayla beraber sürdürülebilir bir iş modeli içerisinde olmaları da önemlidir, başarıdan söz edebilmek için bu noktalara dikkat edilmesi gerekir.

Dev spor organizasyonlarına aday ya da ev sahipliği hakkı kazanan şehirlerin elde etmeyi amaçladıkları spor mirası getirilerinin kısa bir süreçte gerçekleşmediği Londra 2012 örneğinde de görülmüştür. Uzun vadeli bu yatırım şehre ve şehrin insan gücü başta olmak üzere birçok farklı noktada önemli katkılarını belli bir süreç isteyen zaman periyodu içerisinde göstermesi beklenmektedir(DCMS, 2012).

8. ÖNERİLER

Dev spor organizasyonlarına aday olan ülkelerin bir miras politikaları olması önemlidir. Tez içerisinde yer alan örneklerde görüldüğü üzere planlanmış ve planlanmamış spor mirası dev spor organizasyonlarının devamlılığı için önemli olduğu saptanmıştır. Ülkelerin ortaya koyduğu emek, zaman ve para ancak bir mirasla geri döndüğü zaman fayda yarattığı örneklerle açıklanmıştır. Bunu sağlayabilmek açısından bir planın oyunlardan önce ortaya konulması gerekliliği görülmektedir. Burada planlanmanın önemi vurgulanmaktadır.

Planlar ve politikalar sadece kağıt üzerinde kalmamasının gereği vurgulanmıştır. Dev spor etkinliklerinin hazırlık sürecinde yapılması hedeflenen tüm miras planları oyunların ardından uygulamaya geçmesi gerekliliği ortaya konulmuştur. Uygulama planlamadan sonra bir diğer önemli nokta olarak yerini almıştır.

İletişim spor mirasının önemli öğelerinden biridir. Kitleler için yapılması planlanan miras öğelerinin sürekli iletişim faaliyetleriyle parlatılması gerekirken bu süreçte halkın desteğine ihtiyaç duyulmuştur.

Dev spor organizasyonları oldukça kısıtlı sürelerde gerçekleşen etkinliklerdir. Ciddi zaman, gayret ve maddi olanaklar alan hazırlık süreçlerinden sonra gelen organizasyonların ardından sonsuz bir zaman dilimi spor mirasını sürdürmek için geniş bir zaman sürecidir. Ülkeler miras planlarını planlayıp organizasyonlardan sonra nispeten uyguluyor olsa da asıl sınav sürdürülebilirlik ekseninde verildiği saptanmıştır. Bu açıdan sürdürülebilirlik spor mirasında çok önemli yer tutmaktadır. Hazırlık komiteleri yapılması planlanan miras öğelerini sürdürülebilir bir bakış açısıyla sahaya uygulanmalıdır.

Tüm bunlarla beraber bir gerçek daha var ki, o da dünya sürekli yenileniyor. Kitle iletişim araçlarından, gençlerin daha fazla entegre olduğu teknolojik yeniliklere, bir çok konuda dünya sürekli değişim halindedir. Bu nedenle spor mirası öğelerinin daha aktif ve etkin olabilmelerindeki en önemli yollardan biri de kendilerini yenileyip çağa uygun hale getirmektir.

Son olarak bir politika çerçevesinde uygulanacak miras ögelerinin bir kesinlik olarak görülmeyip sürekli süreçlerinin iyileştirilmesine çalışılmasıdır. Eğer bir miras planının gerekli faydayı sağlayamadığı tespit edilirse planda ya bir değişikliğe gidilmeli, ya da daha iyi bir planla yenilemeye gidilmelidir.

9. EKLER

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Genel Sekreter Yrd. Yalçın Aksoy Mülakatı

Hakan Karakuş: Olimpiyat dünyasında Spor Mirası kavramı ne zaman tartışılmaya başlandı? Sizce başlıca sebepleri neydi?

Yalçın Aksoy: 1984 Los Angeles Olimpiyatları ile 2000 Sidney Olimpiyatları arasında kalan dönemde Olimpik dünya Olimpiyatların miras yönünü neredeyse hiç tartışmadı. Bu tartışmanın yapılmasının ilk sebebi 2004 Atina Olimpiyatları oldu. Güçsüz bir ekonomik güce sahip olan Yunanistan, Avrupa birliğinden destek almasına rağmen tesisleri son güne kadar yetiştirmeye çalıştı ve oyunlar bittikten sonra da bu tesisleri gereğince değerlendiremeyip atıl bıraktı. Kısacası Atina Olimpiyatları Yunanistan'ın sonraki dönemde yaşadığı ekonomik krizin en önemli sebeplerinden biri olarak gösterildi. Bu durum konunun Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve akademik çevreler tarafından tartışılmasına sebep olmuştur. Acaba Olimpiyatlar gerçekten yararlı mıydı, yoksa sadece bir mit miydi? Bunu Atina'dan sonra destekleyen başka örneklerde olmuştur. Sochi 2014 ve Rio 2016 bunlardan bazılarıdır. Sochi 2014 adaylığında adaylık bütçesi 11 milyar dolar iken oyunlar sonunda toplam maliyet 51 milyar dolar olarak hesaplanmıştır. Bu gibi örnekler Olimpiyat oyunlarının yararlı bir organizasyon olduğu inancını çürütmekte oldukça sık kullanılmıştır. Biraz önce dediğim gibi Los Angeles – Sidney Olimpiyatları arasındaki dönemde spor mirası yönü hiç tartışılmadı çünkü o dönemde ev sahipliği yapan tüm ülkelerde ciddi bir ulusal itibar ve kar elde edilmiştir. Ancak bugün içinde bulunduğumuz dönemde Olimpiyatlar ülkelerin çok düzenlemeye yanaşmadığı bir organizasyon halini aldı. Ülkeler son 2-3 olimpiyat adaylık döneminde halk referandumlarına gitti ve bunların çoğu ret ile sonuçlandı. Bu durum Uluslararası Olimpiyat Komitesinin en önemli ürünün güvenilirliğini ve itibarını zedeledi. Bu durum komiteyi 20+20 planlarını yapmaya itti. Bu planların önemli bir bölümü Olimpiyatlara adaylıkla ve Olimpiyatların kendisiyle ilgiliydi. Planlarla değişen şeylerden bir tanesi şehirlerin yerine ülkelerin Olimpiyatları düzenlemeye aday olabilmesinin yolunun açılmasıydı. Bunun temeli de gereksiz tesislerin yapılmasının önüne geçip oyunları düzenlemenin maliyetini düşürmekti.

Hakan Karakuş: Londra 2012'nin Olimpiyat dünyasında spor mirası yönünde hazırladığı planlarla oldukça heyecan yaratmıştı. Tez çalışmamızda da örneklem olarak kullandığımız Londra 2012 Olimpiyat oyunlarından geriye kalan önemli pozitif miras öğeleri olmuştur. Olimpiyatların bitiminden sonra hemen geleceği belirlenen Queen Elizabeth Olimpiyat stadyumu bunlardan bir tanesidir. Siz adaylık mirası ve ev sahipliğini kazanmış kentlerin spor mirası arasında nasıl bir fark görüyorsunuz?

Yalçın Aksoy: Olimpiyat düzenleyen bir kent ile Olimpiyatlara aday olmuş ve kaybetmiş bir kentin spor mirası birbirinden çok farklı. Adaylıkta bir proje üretiliyor ve bu projenin ne kadarının kalıcı olmasına özen gösterirseniz o kadar akıllı bir iş yapmış oluyorsunuz. Neticede adaylık bir projenin pazarlamasının yapılmasıdır. Ev sahipliği ise pazarlanmış projenin en maksimum seviyede hayata geçirilmesini kapsar.

Hakan Karakuş: Ben İstanbul'un 2020 Olimpiyat Adaylık komitesinde çalışmış biri olarak adaylık mirası adına üniversitelerin, amatör spor kulüplerinin ve öğrencilerin adaylığımızın içerisinde gönüllü, aktif bir rol oynamalarına dair çalışmalarım olmuştu. Siz İstanbul'un 2020 ve diğer adaylıklarının kente bir miras bıraktığını düşünüyor musunuz?

Yalçın Aksoy: İstanbul ilk defa 2000 Olimpiyat oyunlarına aday oldu ve 1992 yılında Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu(HDK) kuruldu ve adaylığa dair tüm çalışmalar bu kurul tarafından yürütüldü. Ben o sırada devletin bir temsilcisi olarak HDK'nın bir üyesiydim. Yapılan oylamada İstanbul aldığı 7 oyla ilk turda elenince kurul olarak bir araya geldik ve neden kaybettik sorusunun cevabını bulabilmek, gerekli dersleri çıkarabilmeye çalıştık. Bu değerlendirmeden şu sonuç çıktı; biz daha çok kağıt üzerinde bir projeye gittik ve bu başarısızlık getirdi. Adaylık mirası olarak soyut miras anlamında şu olaya şahit oldum; 1992 Barcelona Olimpiyatları sırasında bizim 2000 Olimpiyat adaylığımızın 9. ayındaydık. Barcelona'da dolaşırken bir mağazanın önünde bir baba ve oğlunun İstanbul'un 2000

adaylığını konuştuklarını duydum. Oğlu babasına İstanbul'un Olimpiyat düzenleme gücüne sahip bir şehir olup olmadığını soruyordu. Bu bile İstanbul'un Olimpiyat adaylığının nasıl dünya üzerinde konuşulduğunu gösteren önemli bir miras unsuruydu. Tabi doğal olarak şu soru da sorulabilir; aynı bütçe sadece İstanbul'un tanıtımı için Turizm Bakanlığınca harcansa daha mı yararlı olurdu? Buna net bir cevap vermek mümkün değil. O açıdan mirasın ne ölçüde olumlu ne ölçüde olumsuz olduğunu ölçmek zor. Şunu söylemeye çalışıyorum; adaylığın olumlu bir takım soyut miras bıraktığı muhakkaktır. Eski TMOK başkanı Sinan Erdem'in çocukların sporla eğitimi konusunu Türkiye'de gündeme bu vesileyle getirmesi bu olumlu soyut miraslardan bir tanesidir. Kendisine bir sohbet sırasında Türkiye'nin 2000 Olimpiyatlarını kazanmasının imkansız olduğunu bunu neden yaptığımızı sorduğumda kendisi şu cevabı vermişti: "Gençliği ve çocukları içine almayan hiçbir spor girişimi sürdürülebilir bir başarı yakalayamaz. Buna mutlaka küçük yaşlardan yediden yetmişe başlamamız gerekiyor. Bir yandan da Olimpiyatlar sadece spor yapmakla ilgili değil. Bir takım değerlerin, bir spor kültürünün, bir felsefenin ifadesidir. Bu insanlara yaşam tarzı olması, sporla ilgilenen bir nesil yetiştirmek için bu adaylığa girmemiz gerekir. Türkiye'de çok ciddi bir genç nüfus var. Bu gençlerin senede 200 günden daha fazla boş zamanı var, aynı zamanda bu gençlerin ve çocukların günde yarıdan fazlası bir gün içinde sadece yarım gün eğitim yapıyor. Bu çocukların enerjilerini belirli bir yönde yönlendiremezsek, bir kavram, bir algı sistemi oluşturamazsak bu nesil kötü alışkanlıklara yönelecektir. Benim düşüncem spor bir eğitim aracıdır. Çocukları ilkokuldan itibaren spor yapmaya yönlendirmemiz gerekir. İşte bu yüzden Olimpiyat adaylığını bir katalizör olarak kullanmak istiyorum. Tüm ulusta bu düşüncüyü yaratmak için bizim Olimpiyat adaylığına ihtiyacımız var. Ben IOC üyesiyim, bir ülkenin Olimpiyat düzenlemesi için nelere sahip olması gerektiğini biliyorum ve bu halimizle Olimpiyatları kazanamayacağımızı da çok iyi biliyorum, belki 3-4 defa daha deneyeceğiz ama kazanamayacağız. Bu bir maraton, bu yola girersek sporun bir eğitim aracı olarak değerlendirilmesi için Türkiye'de ideal ortamı yaratırız. Benim amacım bu demişti." Bu düşünceler başlı başına hem ulvi hem akıllı bir miras ama ölçülebilir değil.

Özetle İstanbul'un adaylığının soyut olumlu mirasları var ama büyütüldüğü kadar fazla değil. Somut miraslara bakıldığında ise İstanbul bunun nadir örneklerden bir

tanesisidir. Hiçbir başka ÷lke adaylık sırasında bizim yaptığımız gibi Olimpiyat Stadı inşa etmeye kalkmıyor. Olimpiyatlara aday olmak bu açıdan İstanbul'da olumsuz somut bir miras bırakmıştır.

Hakan Karkuş: Değerli görüşleriniz için teşekkür ederim.

10. KAYNAKLAR

1. Althoff, J. Taschenlexikon Eventsafety (2nd ed.) Donauwölth: Vabeg Eventsafety Deutschland, 2010
2. Black, D. & van der Westhuizen, J. The allure of global games for 'semi-periphereal' polities and spaces: a research agenda in Third World Quarterly Vol. 25, No.7 p: 1195-1214
3. Blake, A. The Economic Impact of the London 2012 Olympics. Nottingham: Christel DeHann Tourism and Travel Research Institute, UK, 2005
4. Bryant, M. We failed to build on Olympic legacy, says gold-winner Greg, Evening Standart, England,London, p: 19, 2015
5. Cabinet Office. The Coalition: Our programme for government. London: Cabinet Office, UK, 2010
6. Cashman, R. The bitter sweat awakening: The legacy of the Sydney 2000 Olympic Games (1st ed.). Petersham, Walla Walla Press, 2006
7. Chalip, L. 'Beyond Impact: A general model for sport mega event leverage', in B.W. Ritchie & D. Adair (Eds.), Sport Tourism: Interrelationships, Impacts and Issues, pp. 226-252. Clevedon, UK: Channel View Publications, 2004
8. Chappelet, J. Mega Sporting Event Legacies: A Multifaceted Concept, Papeles de Europa, p:76-86, 2012
9. Coe, S. London 2012: Candidate city to host the 2012 Olympic and Paralympic games. Presentation to the One-Hundred- and-Seventeenth IOC session, Singapore, 6 July, 2005.
10. Corbetta, P. Social Research: Theory Methods and Techniques. SAGE Publications Ltd., London, 2003

11. Department for Culture, Media and Sport (DCMS), Our Promise for 2012: How the UK will benefit from the Olympic Games and Paralympic Games, London, UK, 2007
12. Department for Culture, Media and Sport (DCMS), Before, During and After: Making the most of the London 2012 Games, London, UK, 2008
13. Department for Culture, Media and Sport (DCMS), Plans for the Legacy from the 2012 Olympic and Paralympic Games, London, UK, 2010
14. Department for Culture, Media and Sport (DCMS) & Office for Disability Issues, London 2012: A legacy for disabled people. Setting New Standards Chancing Perceptions, London, UK: DCMS/ODI, 2010
15. Department for Culture, Media and Sport (DCMS), Beyond 2012:The London Legacy Story. London: DCMS, 2012
16. Erdem, S. Olimpiyatların Ekonomik Analizi, Olimpiyat Evi, 1997
17. Flawley S. and Cush A.Managing Leisure, Routledge, Taylor & Francis Group, p: 65-76, 2011
18. Geray, H. Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş, Siyasal Yayınevi, Ankara, 2006
19. Gibson, O. Jeremy Hunt Admits London 2012 Legacy Targets will be Scrapped. Guardian, 29 March, 2011
20. Girginov, V. and Hills, L. The Political Process of Constructing a Sustainable London Olympic Sports Development Legacy, *International Journal of Sport Policy*, p: 161-181, 2008
21. Gold, J. and Gold M. Access for All: The Rise of the Paralympic Games, The Journal of the Royal Society for the Promotion of Health May 127, p: 133-141, 2007
22. Gökçe, O. İçerik analizi: Kurumsal ve pratik bilgiler, Ankara, s:83, 2006

23. Grix, J. Leveraging Legacies from Sports Mega-Events: Concepts and Cases, Palgrave Macmillan, p:x, 2014
24. Guttman, A. The Olympics, a history of the modern games; University of Illinois Press, p: 8-20, 2002
25. Horby, A. S. Oxford advanced learner's dictionary of current English. (Turnbull, J. Ed.) Oxford: Oxford University Press, 2010
26. Horne, J. and Manzenreiter, W. Sports mega-events: social scientific analyses of a global phenomenon, Blackwell Publishing, p: 3-8, 2006
27. Horne, J. The four 'known' of sports mega-events in leisure studies (Forthcoming), 2007
28. Holt R, Ruta D. Routledge handbook of sport and legacy, Meeting The Challenge of Major Sports Events. 1st ed. Oxon, Routledge; 2015, p:2-4
29. H.M. Government. Inspired by 2012: The Legacy from the London 2012 Olympic and Paralympic Games, A Joint UK Government and Mayor of London Report 12, p: 1-72, 2014
30. International Olympic Committee, Pierre de Coubertin 1863-1937, Olympism, Selected Writings, p: 542-543, 2000
31. International Olympic Committee, Olympic Charter: In force as from November 2002, Lausanne: IOC, 2002
32. International Olympic Committee, Olympic Legacy, Lausanne, Switzerland, March 2013
33. International Olympic Committee, Factsheet London 2012 Facts & Figures. Retrived, December 10, 2014 from https://stillmed.olympic.org/Documents/Reference_documents_Factsheets/London_2012_Facts_and_Figures-eng.pdf , Lausanne, Switzerland, 2012.

34. Jeong G. Perceived Post-Olympic Socio-Cultural Impacts by Residents from a Tourism Perspective: A Case Study in Chamsil, Seoul, Korea, PhD Thesis, University of Minnesota, USA, 1992
35. Joo, Y.-M.; Bae, Y.; Kassens-Noor, E. Mega-Events and Mega Ambitions: South Korea's Rise and The Strategic use of the Big Four Events, 2017
36. Koryürek, C. Olimpiyadlar, Arçelik Yayınları, İstanbul, 1996
37. Lauermann, J. Legacy after the bid? The Impact of Bidding to Host Olympic Games on Urban Development Planning, International Olympic Committee/Olympic Studies Centre Postgraduate Grant Programme, p: 1-29, 2014
38. Leichtathletik EM 2014 AG, European Championship in Athletics Zürich 2014 Magazine, p: 35, 2013
39. Madge, J. The Tools of Science An Analytical Description of Social Science Techniques. Anchor Books Doubleday and Comp. 1965
40. Malfas, M., Theodoraki, E. & Houlihan, B. (2004) Impacts of the Olympic Games as mega-events, Municipal Engineer 157 (ME3), p: 209-220, 2004
41. McCartney, G. The health and socioeconomic impacts of major multi-sport events: systematic review, 2010
42. McCartney, G., Thomas, S., Thomson, H., Scott J., Hamilton V., Hanlon P., Morrison D.S. and Bond, L. The Health and Socioeconomic Impacts of Major Multi-Sport Events: A systematic review. British Medical Journal, UK, p: 340: c2369, 2010
43. Koutrou, N., Pappous A. S. and Johnson A., Post-Event Volunteering Legacy: Did the London 2012 Games Induce a Sustainable Volunteer Engagement? School of Sport and Exercise Science, University of Kent, Chatham, 2016
44. Ozbey, O. S. The fifth attempt to host the Olympiad; Istanbul's bid for 2020 Summer Games. International Journal of Academic Research, p: 409-421, 2013

45. Preuss, H. *The Impact and Evaluation of Major Sporting Events*, Routledge, 2007
46. Preuss, H. Lasting effects of major sporting events. Retrieved August, 2016 from Nordic Sport Science Forum, 2006
47. PricewaterhouseCoopers, 2012 Games Legacy Impact Evaluation Study Report. London: LDA, 2011
48. Roche, M. *Mega-events and modernity*, Routledge, London, England. 2000
49. Rogers, P.J. Using Programme Theory to Evaluate Complicated and Complex Aspects of Interventions, *Evaluation*, 14(1):29-48, 2008
50. Sport England (2014), *Active People Survey 8*, England, 2007
51. The United State Olympic Committee, *Olympism, A basic guide to history, ideals and sports of the Olympic Movement*, Griffin Publishing, California, United States of America, p:3-4, 1996
52. University of East London(UEL), *Olympic Games Impact Study – London 2012 Pre Games Report*. London: ESRC, 2010
53. Veal A., Toohey K. and Flawley S. The Sport Participation Legacy of the Sydney 2000 Olympic Games and Other International Sporting Events Hosted in Australia, *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, vol.4, no.2. 2012
54. Wallechinsky D. and Loucky J. *Complete Book of the Winter Olympics*, Greystone Books, p: 4-11, 2009
55. Weed M., Coren E. and Fiore J. *A Systematic Review of the Evidence Base for Developing a Physical Activity and Health Legacy from the London 2012 Olympic and Paralympic Games*, London: Department of Health, 2009
56. Weed M. and Dowse, S. *A missed Opportunity Waiting to Happen? The Social Legacy Potential of the 2012 Olympic and Paralympic Games*. London: Department of Health, 2009
57. Weed, M. How will we know if the Olympics and Paralympics benefit health? *British Medical Journal*, 340, c2202, 2010.

58. Weed, M. London 2012 legacy strategy: Ambitions, promises and implementation. In V. Girginov (Ed.) Handbook of the London 2012 Olympic and Paralympic Games Volume One: Making the Games, London, Routledge, p: 87-98, 2013
59. Wong, F.J. Event Tourism and the Product Life Cycle: The Brimfield, Massachusetts Antiques and Collectibles Show, MsA Thesis, Florida Atlantic University, USA, 2000
60. Xu, X. Modernizing China in the Olympic spotlight: China's national identity and the 2008 Beijing Olimpiad. The Sociological Review, p: 90-107, 2006
61. Yıldırım, A. ve Şimşek, H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Gözden geçirilmiş 2. Baskı. Ankara, s: 140-143, 2002

11. ÖZGEÇMİŞ

Adı	Hakan	Soyadı	Karakuş
Doğum Yeri	Şişli-İstanbul	Doğum Tarihi	24.12.1990
Uyruğu	T.C.	Tel	+905548894826
E-mail	hakankarakus@yandex.com		

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	-
Yüksek Lisans	Köln Spor Üniversitesi (Erasmus)	2016
Lisans	Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	2012
Lisans	Tartu Üniversitesi Egzersiz ve Spor Bilimleri Fakültesi (Erasmus)	2009-2010
Lise	Merkez Lisesi (Y.D.A.)	2008

İş Deneyimi

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
	Perakende Uluslararası Markalar Müdürü	Olgarlar Grup	2018 - ...
	Satın Alma Yöneticisi	Olgarlar Grup	2015 - 2017
	Proje Yöneticisi	İstanbul 2020 Olimpiyat Adaylık Komitesi	2012-2013

İngilizce	Anlama İyi	Konuşma İyi	Yazma İyi
------------------	-------------------	--------------------	------------------

	Sayısal	EşitAğırlık	Sözel
ALES Puanı	62,94341	64,87287	66,71763
YDS Puanı	67,50000		

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Etik Kurulu

PROJENİN ADI : Dev Spor Etkinlikleri ve Spor Mirası
PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ: Yrd.Doç.Dr.Semih YILMAZ
PROJEDEKİ ARAŞTIRICILAR : Hakan KARAKUŞ
ONAY TARİHİ VE ONAY SAYISI: 09.01.2017-41

Sayın Yrd.Doç.Dr.Semih YILMAZ

41 protokol nolu "Dev Spor Etkinlikleri ve Spor Mirası" isimli projeniz Enstitümüz Etik Kurulu tarafından incelenmiş ve etik yönden uygunluğuna karar verilmiştir.

Prof. Dr. Göksel ŞENER
Komisyon Başkanı

Yrd.Doç.Dr. Pınar MEGA TİBER

Prof. Dr. ~~Dilşad~~ SAVE

Prof.Dr. Hülya AŞÇI

Prof.Dr. Tuğba TUNALI AKBAY

Prof.Dr. Nefise BAHÇECİK

Doç.Dr.Oya ORUN

Doç.Dr. Hakkı ARIKAN

Doç.Dr.Gürkan SERT

Yrd.Doç.Dr. Betül OKUYAN

Yrd.Doç.Dr. M. Ümit UĞURLU

Yrd.Doç.Dr. İlksen DEMİRBÜKEN

Av. Funda IŞIK ÖZCAN